

İSTANBUL KÜLTÜR ve SANAT VAKFI

uluslararası

**istanbul
sinema
günleri
'84**

23 nisan - 6 mayıs

23 april - 6 may

international filmdays '84 - istanbul

PAMUKBANK'IN KATKILARI İLE...

İstanbul Kùltür ve Sanat Vakfı tarafından düzenlenen Uluslararası İstanbul Sinema Günleri bu yıldan başlayarak ayrı bir etkinlik düzeyinde sürdürülecektir.

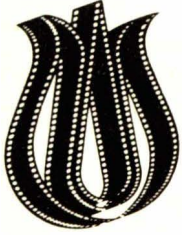
Özellikle 1983'te şenliğin uluslararası sinema çevrelerinde bulduğu destek ve sinemaseverler tarafından gördüğu ilgi önümüzdeki yıllar için umut vericidir. 1984'te, bu şenlik broşüründe göreceğiniz gibi dünya sinemasının son yıllarda meydana getirdiği değerli yapıtlarından önemli bir bölümü Türkiye'de sunmanın sevincini ve onurunu yaşıyoruz. Yüzyılımızın en genç ve etkili sanatı olan Sinemanın, bundan böyle de Uluslararası İstanbul Sinema Günleri'nde kendine yaraşan boyutlarda yer alacağına ve ülkemizde nitelikli filmleri sevdireceğine inanıyoruz.

Aydın GÜN
Genel Müdür

Ankara Alman Kültür Merkezi (Dr. Hubert Hohl) • Amerikan Basın ve Kültür Merkezi (William Lukasavich) • Aslı Selçuk • Atria • Cactus Film (Marianne Wiederkehr) • Demokratik Alman Cumhuriyeti Büyükelçiliği • Embrafil, Brezilya (Everton Machado) • Emiliano Piedra Productions (Emiliano Piedra) Film Polski • Fransa Başkonsolosluğu, İstanbul • Fransız Büyükelçiliği • Gaumont (Philippe Drevon) • Gülşah Film (Selim Soydan) • Hollanda Başkonsolosluğu, İstanbul • Hollanda Büyükelçiliği • İngiliz Kültür Heyeti İstanbul (G.R. Colgan) • İspanya Başkonsolosluğu, İstanbul • İspanya Büyükelçiliği • İspanya Kültür Bakanlığı • İstanbul Belediyesi • İstanbul Türk-Alman Kültür Merkezi (Dr. Rudolf Nunn) • İsviçre Başkonsolosluğu, İstanbul • İtalya Başkonsolosluğu, İstanbul • İtalyan Kültür Heyeti, İstanbul (Prof. Adelia Rispoli Sturni) • IBM • İşıl Kasapoğlu • Jak Şalom • Joris Ivens • Jos Stelling Film • KIT — Elektronik • Mahmoud Zemmouri • Mengü Ertel (San Grafik) • MK2 (Marin Karmitz) • Mrinal Sen • Nantes 3 Kıtı Film Şenliği (Alain ve Philippe Jalledeau) • Nederlands Filmmuseum (Jan de Vaal) • Pamukbank T.A.Ş. • Parafrance Film • Pegase Films S.A. (Yves Peyrot) • Polonya Halk Cumhuriyeti Başkonsolosluğu • Pop Film (İsmet Kazancıoğlu) • P.S.O. (Simona Benzaiken) • RAI (Dr. Marcello Lenghi) • MSU Sinema — TV Merkezi (Sami Şekeroğlu) • Sovexportfilm • Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Başkonsolosluğu • Sunar Film (Mahmut Saraçer) • Türk Hava Yolları • Türkiye Konferans Tercümanları Derneği • Unifrance Film (Christian Tual ve Jacques Nicaud) • Yukarı Volta Sinema Dairesi (Gaston Kabore) •

T.C. Dışişleri Bakanlığı, Kültür ve Enformasyon İşleri Genel Müdürlüğü • T.C. İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü • T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü • T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Atatürk Kültür Merkezi Müdürlüğü • T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı • T.C. Maliye ve Gümrük Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü • P.T.T. İşletme Genel Müdürlüğü, Posta Dairesi Başkanlığı • T.C. Tekel Genel Müdürlüğü

FİLMLERİN SAĞLANMASINDA VE "SİNEMA GÜNLERİ 84"ÜN GERÇEKLEŞMESİNE YARDIMCI OLAN YUKARIDAKİ KURULUŞ VE KİŞİLERE TEŞEKKUR EDERİZ.

İstanbul Uluslararası Sinema Günleri '84 günümüz sinema sanatının büyük yaratıcılarının yapıtlarından oluşan bir programla karşınıza geliyor. Şenliğimizin ana teması bu yıl da 'Sinema ve Sanatlar'.

İlk kez 1982 yılında, 10. İstanbul Festivali çerçevesinde düzenlenen Uluslararası Film Haftasında, ve geçen yıl, gene İstanbul Festivali kapsamında yer alan 'Sinema Günleri '83' de programın belirleyici bir yönünü oluşturan bu tema birliğinin, sinemanın çeşitli sanat alanlarına, bu arada kendine bakışına ilişkin geniş bir panoramayı sunabilme şansını bizlere kazandırırken, 'Sinema Günleri''mizin uluslararası film şenlikleri takviminde özgün bir kimlik kazanmasında da önemli bir rol oynadığı kanısındayız.

Bu yıl 'Sinema Günleri''nin artık geleneksel bölümleri haline gelen 'Sanatlar ve Sinema'' ve 'Uyarlamalar'' bölümlerinin yanısıra '4 Kıtadan Görüntüler'' adlı bir panorama bölümünü de programımıza aldık. Böylelikle Avrupa ve Amerika'dan gelen önemli sinema yaratıcılarının ürünlerinin yanısıra, Afrika ve Asya'dan ilginç ürünleri de izleyicimize sunma olanağını elde ediyoruz.

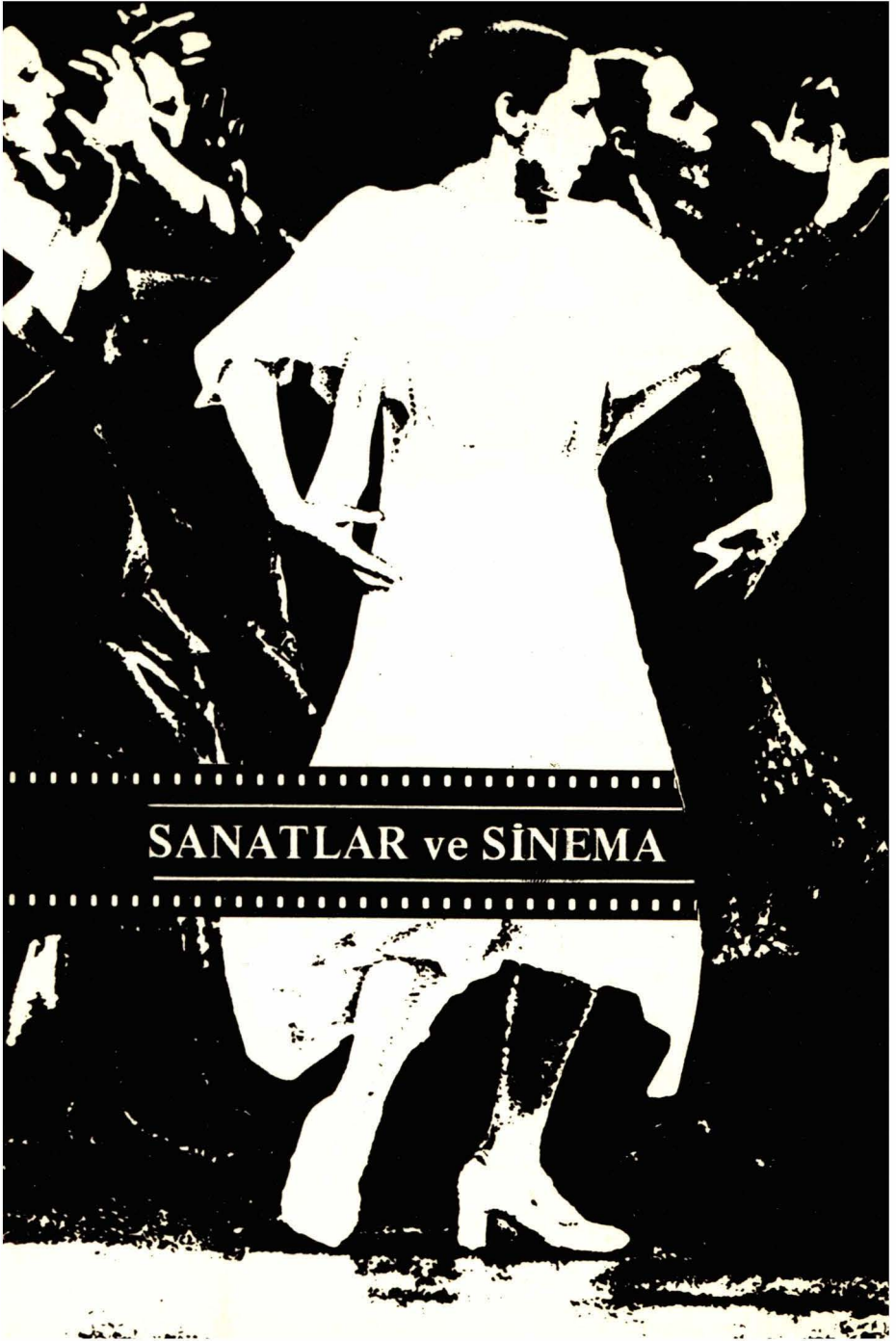
Geçen yıl Yusuf Şahin'e ayırdığımız "Bir Yönetmene Saygı" bölümünü bu kez belgesel sinemanın en büyük ustalarından Joris Ivens'e ayırdık.

Bir de usta bir oyuncuyu selamlayacağız bu yıl. "Gian Maria Volonte'ye Saygı" bölümünde yer alan filmler arasında kendisine son Cannes Şenliğinde En İyi Erkek Oyuncu ödülünü kazandıran "Mario Ricci'nin Ölümü" filmi de var.

Türk Sinemasının ulusal ve uluslararası planda başarı kazanmış 4 yapıtla temsil edildiği programımızın "Uyarlamalar" bölümünde sahne yapıtlarından yapılmış uyarlamalar ağırlıkta. Bu nedenle, "Sahne Sanatları ve Sinema" konulu bir de seminer yer alacak "Sinema Günleri" çerçevesinde. Seminere, ülkemizin ünlü tiyatro ve sinema adamlarının yanı sıra, bu yıl iki filmi izleyeceğimiz Sovyet yönetmen Gleb Panfilov da katılacak .

Geçen yıl "Sinema Günleri" mizde 13 ülkeden 35 konulu film gösterilmişti. "Sinema Günleri 84" ün programında 17 ülkeden 45 film yer alıyor. Bu yılki programımızda çeşitli uluslararası şenliklerde ödüllendirilmiş ürünler oldukça geniş yer tutuyor. Ülkemizde hemen hemen hiç tanınmayan ulusal sinemaların örneklerinin yanı sıra bazı önemli yönetmenleri birden çok yapıtıyla izleyicimizin karşısına getirmeye çalıştık. İtalyan ve İspanyol sinemalarından birer usta, Francesco Rosi ve Carlos Saura üçer yapıtıyla, Polonya'dan Krzysztof Zanussi; Hindistan'dan Mrinal Sen, Filipinler'den Lino Brocka ikişer yapıtıyla "Sinema Günleri 84" e katılıyor. Bu yıl programında, belgeselden, canlandırma sinemasına, sinemanın farklı türleri de yer alacak. Joris Ivens'den belgesel sinemanın, Paul Grimault'dan canlandırma sinemasının özgün örneklerini izleyeceğiz. "Sinema Günleri '84" ün Ulusal Egemenlik Çocuk Bayramımız olan 23 Nisan günü başlaması nedeniyle, şenliğimiz Grimault'nun "Kral ve Kuş" adlı uzun çizgi filminin gösterisiyle başlayacak ve bu ilk gösterimizi büyüklerin yanı sıra çocuklar da izleyebilecek.

Sinema Günleri'84 ün, sinema seyircilerimizin hiç azalmayan canlı ilgi ve desteğiyle, önümüzdeki yılların daha da gelişmiş ve zengin içerikli film şölenlerine bir basamak olacağına inanıyoruz.

SANATLAR ve SİNEMA

SOLO SUNNY

Konrad WOLF

Sunny, 25 yaşında bir yetim kız. Müziğe olan tutkusu yüzünden fabrikadaki işini bırakmış ve bir pop müzik grubuyla çalışmaya başlamış. Ama elindeki ile yetinmek istemiyor Sunny. Gözü daha yükseklerde. Solist olarak sahneye çıkacağı günleri düşünüyor hep. İnsanlar tarafından beğenilmek istiyor. Ama, şarkıları yüzünden değil, "kendisi" olarak. Kendi yaşamına ilişkin kararları kendi vermek istiyor. Özgürlüğünden ödün vermektense işinden olmaya bile razı. Saksafoncu Norbert'le yatmayı kabullense işi tehlikeye girmeyecek. Ama, Sunny her konuda olduğu gibi bu konuda da kendisi karar vermek istiyor. Ve gene bu yüzden ona "yaşamdaki tüm iyi şeyleri" sağlayabilecek olan taksi şöförü Harry ile evlenmeye yanaşmıyor.

O, gerçek bir sevginin ve sevgilinin peşinde. Kendisine "destek" olacak birini aramıyor. Tam bu sevgiyi bulduğunu sandığı anda ise kendini orta yerde yapayalnız buluveriyor. Orkestradaki bir rakibesi de işini elinden alveriyor tam bu sırada. Bir Berlin barındaki "solu"su gerçek bir başarısızlıkla sonuçlanıyor. Ve, Sunny içine düştüğü bunalımdan kurtulmanın yolunu intiharda arıyor.

Günümüz Demokratik Alman Toplumunun çeşitli yönlerini eleştiren Kohlhaase'nin özgün senaryosunun ve tutkulu bir genç işçi kızın yaşamındaki ilk acı deneyleri, düşkünlüklerini sıcak, inandırıcı bir oyunculukla veren Renate Krössner'in başarısının yanı sıra Solo Sunny'nin bir başka özelliği de Demokratik Alman Sinemasının en büyük ustası Konrad Wolf'un tamamladığı son yapıt olması. Ölümü nedeniyle yarıda kalan filmi "Busch Şarkı Söylüyor" sonradan Wolf'un öğrencileri tarafından tamamlandı.

Yönetmen:

Konrad WOLF

Senaryo: Wolfgang KOHLHAASE

Görüntü: Eberhard GEICK

Müzik: Günther FISCHER

Oyuncular: Renate KROSSNER, Alexander LANG, Dieter MONTAG, Klaus BRASCH, Heide KIPP

Yapım Yılı: 1979

Yapımcı: DEFA

Süre: 95 dakika

35 mm, Orijinal, İngilizce alt yazılı

1980 Berlin Film Şenliği

Gümüş Ayı – En İyi Kadın Oyuncu Ödülü

FIPRESCI Ödülü

HAMMETT

Wim WENDERS

1928 yılında, San Francisco'dayız. Eski özel dedektif Samuel Dashiell Hammett, polisiye öyküler yazarak geçimini sağlamakta ama dedektif olarak çalıştığı yılların özlemini çekmektedir. Kimse tanımadığı bir yazar olarak "People's Magazine"de çalıştığı, bir yandan da veremle boğuştuğu günlerden birinde, eskiden birlikte çalıştığı dedektif arkadaşı Jimmy Ryan çıkagelir. Ryan, Hammett'in yardımını istemektedir. Birdenbire esrarengiz bir biçimde ortadan kaybolan Çinli bir fahişenin izindedir. İki eski arkadaş bu olayın peşine düşerler. Serüven sona erdiğinde Hammett yeniden yazı makinasının başına döner. Şimdi, kentnin serseriler, katiller, orospular v.s. ile dolu karanlıklarında geçirdiği bu serüvenin öyküsünü yazacaktır. Kendisini, bir yazar olarak üne kavuşturacak olan kitabını.

Hammett filminin çekimi, yönetmen Wim Wenders için oldukça zor olmuş, çekim aşağı yukarı dört buçuk yıl sürmüştür. Uzun sürelerle çekim durmuş, Wenders arada iki film çevirmiş, sonra her şeye yeniden başlanmıştır. Yapımcı Coppola, Wenders'e parasal destek sağlamış ama buna karşılık çekimde büyük ölçüde "müdahaleci" olmuştur. Ancak Wenders, bütün bu deneyimin

gene de kendisi için yararlı olduğunu söylemektedir. Wenders'e göre bir tür "kara dizi filmi" yapmak güzel düşlerin filmini yapmaktan daha önemlidir. Çünkü bu karanlıklarda insan yapısı daha çarpıcı biçimde ortaya çıkar. Dashiell Hammett ise bu dünyanın Jeff Chandler'la birlikte iki büyük ustasından biridir.

Wenders, Hammett'in kişiliğinin pek çok yanını gizli tuttuğunu belirterek, bu yüzden filmin biyografik bir film sayılamayacağını, olsa olsa "bir dişün özgeçmişi" sayılabileceğini söylüyor.

Yönetmen :

Wim WENDERS

Senaryo:

Ross THOMAS, Dennis O'FLAHERTY

(Joe Gores'in romanından)

Görüntü: Philipp LATHROP, Joseph BIROC

Müzik: John BARRY

Oyuncular:

Frederick FORREST, Peter BOYLE

Marika HENNER, Elisha COOK, Lydia LEI

Yapım Yılı: 1980 / 82

Yapımcı:

Zoetrope Studios, Francis Ford

Coppola

Süre: 94 dakika

35 mm, İngilizce , Fransızca alt yazılı

CELESTE

Percy ADLON

1920'lerde Paris'te bir apartman katı. Yirmi yaşlarında taşralı bir genç kız, Celeste Albaret, eli yaşına gelmiş, hasta Marcel Proust'un bakımını üstlenir. Astım hastalığı ile boğuşmakta olan ünlü yazar, kendini odasına kapatmış, hemen hemen kimse ile görüşmemekte ve yazın dünyasının başyapıtlarından birini "Geçmiş Zaman Peşinde" yi yazmaktadır.

Celeste, Proust'un yanında dokuz yıl süre ile kalır. 18 Kasım 1922'deki ölümüne dek onun yalnızlığını paylaşır. Film, Albaret Celeste'nin Proust'un yanında geçirdiği yılları anlattığı öz-yaşam öyküsüne dayanıyor.

Proust, önceleri yalnızca "Madame" diye seslenir Celeste'e. Daha sonra, bu "Sevgili Celeste"e dönüşür. Proust'un şoförü Odilon Albaret'le evlenen Celeste, Proust'a büyük bir bağlılıkla hizmet eder. Onun tek can yoldaşı, en yakın yardımcısı olur. Tüm sevgisini hiç bir karşılık beklemeden ona sunmaktan kaçınmaz. Proust'un yazdıklarını anlamasalar da ondan yararlanmayı uman çevresindeki diğer insanlardan çok farklı bir insandır Celeste. Proust, ona dış dünyaya ilişkin gözlemlerinden söz açar. Evden dışarı çıktığı nadir ge-

celerden birinde, Ritz'de tanıdığı Paris sosyetesinin ve yazın dünyasının önemli kişilerini anlatır. Celeste, tutkular, acılar içinde kıvranan, yaşamını yapıtına adayan bu olağan dışı insanın ölümüne karşı verdiği savaşın tek tanığıdır.

Genç yönetmen Percy Adlon'un filmi çevrildiği yıl Almanya'da büyük ilgi görmüş, sinema yazarlarınca yılın en başarılı filmi seçilmiştir. Ama, daha da önemlisi Fransız yazınının en büyük ustasına bir Alman'ın ne denli doğru yaklaşabileceği konusunda önyargılar taşıyan Fransızlar tarafından da Adlon'un başarısının hakkının verilmiş olmasıdır.

Yönetmen:

Percy ADLON

Senaryo: Percy ADLON (Celest ALBARET'in "Monsieur Proust" adlı kitabından)

Müzik: Cesar FRANK

Oyuncular:

Eva MATTES, Jürfen WARTHA, Woy EUBA

Yapım Yılı: 1981

Yapımcı: Pelemele Film GmbH, München

Süre: 107 dakika

16 mm, Almanca, İngilizce alt yazılı

PICASSO GİZEMİ/LE MYSTERE PICASSO

Henri – Georges
CLOUZOT

Fransız yönetmen Henri – Georges Clouzot'nun, ünlü sanatçı ile yaptığı söyleşi – film, Picasso'yu çalışması ve günlük yaşamı sırasında gösteriyor. Büyük ressamın yapıtlarının doğuşuna yakından tanıklık eden görüntüler, her türlü mizansen ve yapaylığı aşan bir doğallıkla perdeye yansıyor. Clouzot, filmi konusunda şunları söylüyor :

"Resim üzerine bugüne kadar bir çok film yapıldı. Aralarında çok kaliteli olanları da var. Ancak bu filmlerin hemen hepsinin yapısal hataları var. Bu filmler genellikle bir resmi irdelerken, seyircinin dikkatini ayrıntılar üzerinde dolaştırırlar. Resmin çeşitli köşelerini anlatabilmek için o bölüm yakın çekimlerle perdeye büyüterek gelir. Oysa böylece resim sanatının en önemli özelliklerinden biri, denge ve bütünlük gözden kaçırılır. Bir resmi parçalarına ayırmak, bu parçaları bir torbaya doldurup sırası geldikçe çıkararak göstermek bana bir tür kasaplık gibi geliyor. Çünkü bir resmin parçaları bir bulmacanın parçaları değildir. Picasso ile çalışırken, sözcüğün her anlamda "dekupaj"dan kesinlikle kaçındık. Desen ve tuallerin filmimizdeki irdelenişi, sözünü ettiğim filmlerde olduğu gibi "mekan" içinde değil, "zaman" içinde oldu. Yani bir

resmin, yaratıcısının kafasında doğuşundan gerçekleşmesine kadar geçen süreci filme yansıtmayı amaçladık. Böylece bir yandan her türlü kamera hareketini reddettik. Öbür yandan herhangi bir anlatıcıya da başvurmadık. Çünkü bize göre, sözcükler, hiç bir zaman resmin soyut değerlerini ortaya koyamazdı.. "

Yönetmen:

Henri – Georges CLOUZOT

Senaryo: Henri – Georges CLOUZOT

Görüntü: Claude RENOIR

Müzik: Georges AURIC

Belgesel

Yapın Yılı: 1956

Yapıncı: Filmsonor

Süre: 87 dakika

35 mm, Fransızca, İngilizce alt yazılı

REMBRANDT/ REMBRANDT FECIT 1669

Jos STELLING

Rembrandt 1606 yılında Leiden'de doğdu. 24 yaşında sanat ve ticaret merkezi Amsterdam'a gelerek sanat objeleri ticareti ile uğraşan Van Uylenburg'la çalışmaya başladı. Bir süre sonra da resim başlıca tutkusu oldu. 1634 yılında, Van Uylenburg'in yeğeni güzel Saskia ile evlendi. Genç kız, beraberinde önemli bir serveti de çeyiz olarak getirmişti. Saskia ile yaşam, genç kadının sağlıksız olması nedeniyle gölgeleniyordu. Doğurduğu üç çocuk peşpeşe öldü. Öbür yandan, para tutmasını bilmeyen, müsrif ressam, karısının servetini har vurup harman savuruyordu. Her türden eşya ve sanat objeleri satın alıyor, bu uğurda büyük paralar harcıyordu. 1639'da, eline yeterli para kalmadığı halde bir de büyük bir köşk satın aldı. Bu yüzden de ağır bir borç altına girdi. İki yıl sonra oğlu Titus doğdu. Ancak Titus'un doğumundan sonra Saskia'nın sağlığı hızla kötüleşti ve bir yıl sonra genç kadın öldü. Bu sırada Rembrandt birbiri ardından başyapıtlar yaratıyordu. Saskia'nın vasiyetnamesi, ressamın bundan sonraki yaşamını belirleyen önemli bir hükümle noktalanıyordu. Rembrandt, ölen karısının servetinden, ancak bir daha kimseyle evlenmemek koşuluyla yararlanabilecekti.

Rembrandt'ın bundan sonraki yaşamı, kadınlarla karışık ilişkiler içinde geçti. Evine kâhya sıfatıyla aldığı çeşitli kadınlarla karı koca yaşamı sürdürdü. Bu yüzden gerek oğlundan, gerekse resmi makamlardan gelen baskılarla karşılaştı. 1656'da tümüyle iflas etti. Oğlunun açtığı ticarethaneye memur olarak girmek zorunda kaldı. Sonunda birlikte yaşadığı kadınların birinden olan kızıyla birlikte başka bir eve göç etti. Oğlunun ölümünden sonra, aşağı yukarı tümüyle yalnız kaldı. İşte ölümüne yakın yaşadığı bu yalnızlık döneminde, büyük sanatçı kendi kişiliğine yeniden eğildi ve son resimlerini yaptı. Film, bu hesaplaşma döneminden hareketle, sanatçının yaşamını anlatıyor.

Yönetmen:

Jos STELLING

Senaryo: Wil HILDEBRANT, Jos STELLING

Görüntü: Ernest BRESSER

Müzik: Laurens van ROOYEN /CBS

Oyuncular:

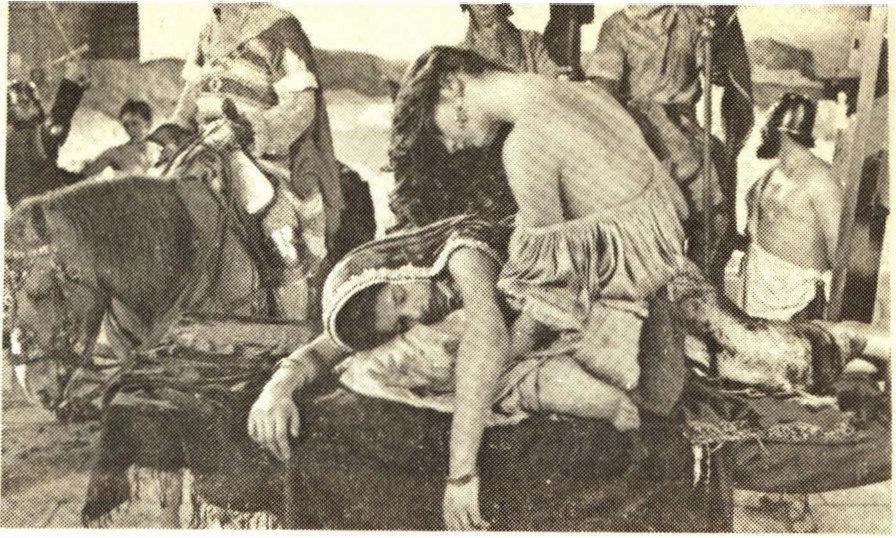
Phyllis LOGAN, Giovanni MAURIELLO

Yapım Yılı: 1978

Yapımcı: Jos STELLING Film Producties, BV

Süre: 130 dakika

35 mm, Flamanca, İngilizce alt yazılı

ÇİLE/ PASSION

Jean - Luc GODARD

Küçük bir taşra kasabasında bir imalathane. Oniki kadın işçi çalışıyor bu iş yerinde. Genç bir işçi kız altı aydan beri işçileri örgütlemeye çalışmakta. Ama, tüm işçiler karşısında. Yalnızca iki kişi dışında. Biri, uzun yıllardan beri işçi olarak çalışan annesi, diğeri ise bir tek gün işyerinde çalıştıktan sonra patronunun sevgilisi olmayı yeğleyen ve patronunun işlettiği bir otelin yönetimini üstlenen otuz yaşlarında bir genç kadın.

Otelde bir film ekibi kalmaktadır. Otelci kadın, ekipteki Polonyalı aktöre tutulur. Oysa aktör daha çok sendikacı kıza ilgilenmektedir. Bu arada, patron işyerinde sorun çıkaran sendikacı kızı işten atar. Ama genç kız birkaç hafta sonra mahkeme kararı ile işine geri döner. Diğer işçiler sendikacı kıza karşı patronun yanını tutmaktadırlar. Bu tavır karşısında genç kız çabasından vaz geçer. Savları tutarsız ama zamanlaması yerinde olan patron karşısında savları doğru, ama zamanlaması yersiz olan işçi kız kaybetmiştir.

Bütün bunları film süresince, aktörün ve iki kadının tartışmalarından öğreniriz. Otelci kadın aktörle birlikte kasabayı terketmeyi planlamaktadır. Zaman zaman kasabalılar film ekibi-

nin çevirmekte olduğu filmde görev alırlar. Film, tarihsel ve dinsel bir içerik taşımaktadır. Sahneler, resim sanatının önemli klasiklerindeki düzenlemeleri anımsatmaktadır. Öykü, aşk, cennet ve cehennemden söz etmektedir.

Otelde ve işyerinde herşeyi belirleyen güç koşullar ve emektir. Bir yanda gerçek yaşam, yani emeğin dünyası öte yanda aşkın kurgusal, hayale dayanan görüntüsü. Gerçekle, masal arasındaki çatışmanın öyküsü.

Yönetmen:

Jean - Luc GODARD

Senaryo: Jean - Luc GODARD

Görüntü: Raoul COUTARD

Müzik: MOZART, DVORAK, BEETHOVEN
FAURE

Oyuncular:

Isabelle HUPPERT, Hanna SCHYGULLA

Jerzy RADZIWIŁOWIOZ, Michel PICCOLI

Yapım Yılı: 1982

Yapımcı: Sara Films, Sonimage, Films A2,

Films et Video Productions

Süre: 100 dakika

35 mm, Fransızca, İng. altyazılı

BİR KADININ TANIMLANMASI / IDENTIFICAZIONE DI UNA DONNA

**Michelangelo
ANTONIONI**

Filmlerinin önemli bir bölümünde Antonioni, ısrarlı bir biçimde ve adeta büyülenmiş gibi kadının dünyasını keşfetmeye çalışır. Ona göre kadının dünyamızda ayrı bir yeri vardır. Gerçeklikle dolaysız ilgi kuran bir varlıktır kadın. Bu filmlerde erkek ona boyun eğerken kadın erkeği aşar, onu yargılar ve bazan onu fırlatır atar, bir çocuğu yer-yüzüne fırlatır gibi. Böylece kurtulur ondan.

"Çılgılık", "Serüven", "Gece", "Batan Güneş" böyle filmlerdir. Mesleki sorunları, başarı ve para mitolojisini deşil çağımızın duygusal sorunlarını işler bu filmlerde Antonioni. Kadınlar bu filmlerde, bireyin bir nesneye indirgendiği dünyamızdan iz bile bırakmadan kaçıp kaybolmayı yeğler.. Çağdaş dünya dediğimiz bu müthiş çölde, kadın ne pahasına olursa olsun bir "vaha" olmayı başarır.

"Bir Kadının Tanımlanması", yönetmenin biraz alaycı bir deyişiyle "son Antonioni'sel film"dir. Ancak, yönetmenin mesleki sorunları, başarı, para sorunlarını yani genellikle erkeğin sorunlarını işlediği filmleriyle yukarda sözünü ettiğimiz "kadınlarla ilgili filmlerinin" de bir sentezidir. Bir yandan

bir yönetmenin, "bir kadının portresini" yaratma serüvenini anlatırken öbür yandan aynı yönetmenin bir erkek olarak iki kadınla karşılaşmasını ve o iki kadının dünyasını da anlatır.

"Bir kadının tanımlanması", Antonioni için, her zaman olduğu gibi yavaş yavaş ortaya çıkan "gerçeğe" boyun eğilmesidir. Yaşam içgüdüsünün gizemli kıldığı bu varlığı, yani kadını sessizce izlemektir. Onunla, "tıpkı doğa ile olana benzer bir ilişki gerçekleştirmek"tir. Sahip olmaksızın sevebilmek tir onu. Tıpkı doğa'da olduğu gibi.

Yönetmen:

Michelangelo ANTONIONI

Senaryo: M. ANTONIONI, Gerard BRACH, Tonino GUERRA

Görüntü: Carlo Di PALMA

Müzik: John FOX

Oyuncular: Thomas MILIAN, Christine BOISSON, Daniela SILVERIO, Marcel BOZZUFI, Lara WENDEL, Veronica LAZAR.

Yapım Yılı: 1982

Yapımcı: Iter Film, Gaumont S.A

Süre: 128 dakika

35 mm, Italyanca

1982 Cannes Film Şenliği 35. Yıl Özel

Ödülü

AÇLIĞIN PEŞİNDE/AKALER SANDHANE

Mrinal SEN

1980 yılının eylül ayındayız. Bir film ekibi, Bengal bölgesinde bir köye gelir. Amacı, 1943 yılında bu bölgeyi kasıp kavuran, 5 milyondan fazla insanın ölümüne yol açan büyük açlık olayını filme almaktır. İkinci Dünya savaşının sonuçları arasında yer alan ve aynı zamanda büyük bir organizasyon bozulğunun ürünü olan açlık kırmı, sinemacıların ilgisini çekmektedir.

Mrinal Sen, filminde, ekibin günlük yaşamını, iç çelişkilerini, çekimle ilgili sorunları, bunların yarattığı gerilimleri anlatıyor. Oyuncuların sürdürdükleri ikili yaşam, köylülerin şaşkınlığı ve tepkileri inceliklerle gözlemleniyor filmde.

Çekim ilerledikçe, geçmiş'le şimdi, sürekli paralellikler göstermeye başlar. İki dönem arasında tuhaf bir biçimde, derin ilişkiler olduğu ortaya çıkar. Hele bir köylü kadın, geleceği de dile getirip söylemeye başlayınca, sinemacılar için durum adamakilli tedirgin edici olur.

Ülkesinin ünlü sinemacısı Satyajit Ray gibi, batının sinema sanatından büyük ölçüde etkilenen Mrinal Sen, anlatım olarak ta Jean-Luc Godard'ın radikal tavrına yakın.

Filmlerinde bir tür anlatıcı gibi davranan Sen, "Ben konuları deşmek istiyorum" diyor, "biraz ortalığı karıştırmak sarsmak. Böylece gerçeği ortaya çıkarmak istiyorum. Çözüm getirmek benim işim değil. Ben politikacı değilim çünkü..."

Yönetmen:

Mrinal SEN

Senaryo: Mrinal SEN

Görüntü: K.K. MAHAJAN

Müzik: Saifi CHOWDHURY

Oyuncular:

Dhritiman CHATTERJEE, Smita PATIL,

Sreela MAJUMDAR, Gita SEN, Dipankar

DEY, Radhamohan BHATTACHARYA

Yapın Yılı: 1980

Yapımcı: DK Films

Süre: 123 dakika

35 mm, Bengali, İngilizce alt yazılı

Altın Lotus (Hint Ulusal Şenliği En İyi

Film)

Berlin 1981 — Gümüş Ayı, Protestan ve

Katolik Jüri Ödülleri

BONA

Lino BROCKA

Bona, Filipinler'de yaşayan, küçük burjuva kökenli bir genç kızdır. Okulu ve derslerini bir yana bırakarak, küçük ve sıradan filmlerde figüran rollerine çıkan arkadaşı Gardo'nun peşine takılır. Gardo ile bir soyguncu çetesi arasındaki bir kavgadan sonra, Bona'nın ailesiyle arası açılır. Ailesini terkeder ve Gardo ile birlikte yaşamaya başlar. Gardo genç kıza adeta hizmetçi muamelesi yapmaktadır.

Bona'nın babası kızını aramaya çıkar. Ama yolda bir kalb krizi sonunda yığılır kalır ve yaşamını yitirir.

Bona'nın erkek kardeşi olaya çok öfkelenmiştir. Babasının cenaze törenine gelen kızkardeşini oradan kovar.

Bir süre sonra Gardo da kendine başka bir yol bulur. Zengin bir dulla olan ilişkisi sayesinde bir çok Filipin'inin yüreğinde yatan düşü gerçekleştirebilir. Amerika'ya gitmek üzere yola çıkar.

Yönetmen:

Lino BROCKA

Senaryo: Cenon RAMONES

Görüntü: Conrado BALTAZAR

Müzik: Max JOCSON

Oyuncular: Nora AUNOR, Phillip

SAI VADOR, Rustica CARPIO, Venchito

GALVEZ, Nanding JOSEF, Spanky

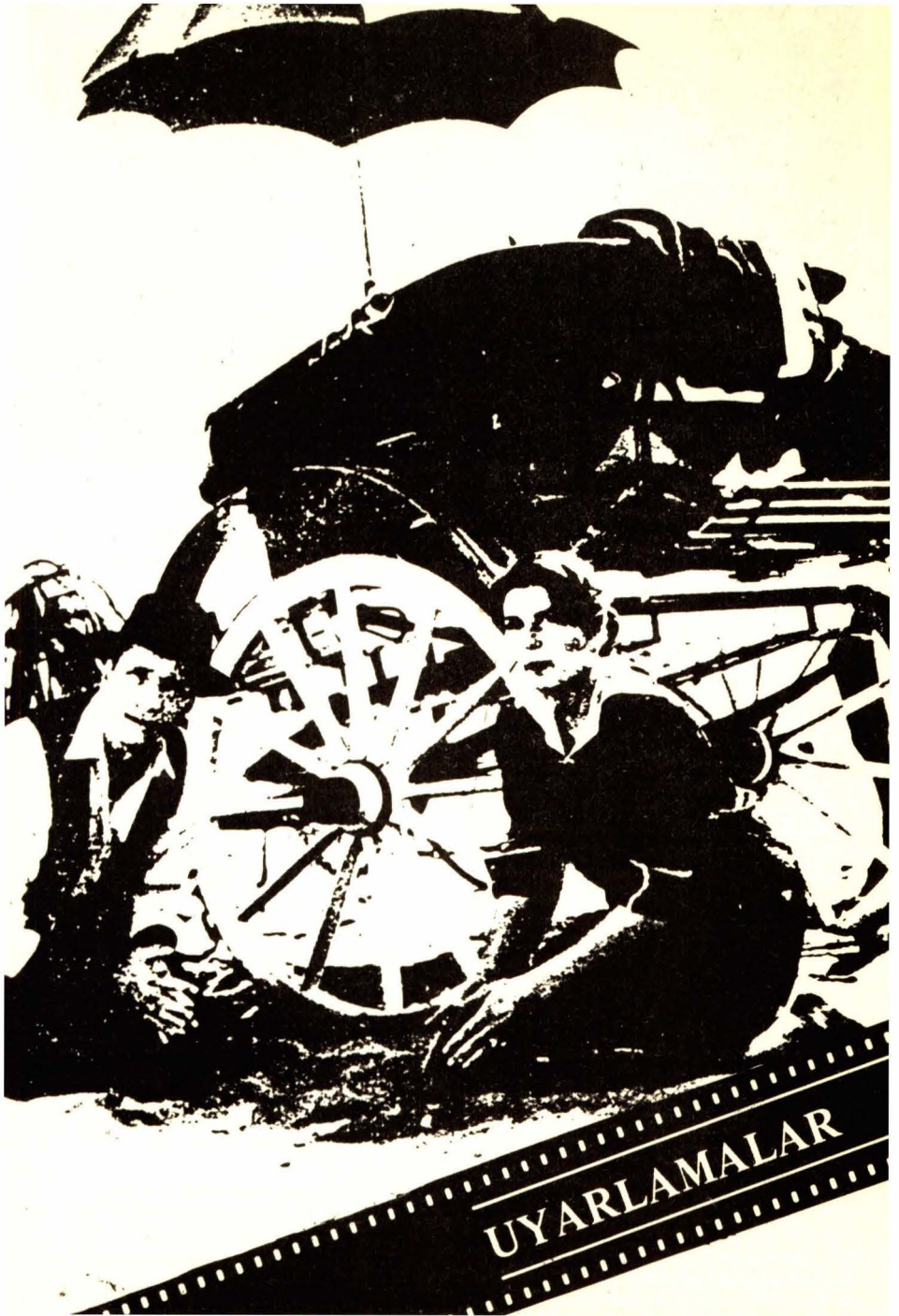
MANIKAN

Yapın Yılı: 1980

Yapıncı: Bancom Audiovision

Süre: 100 dakika

35 mm. Orijinal. Fransızca alt yazılı

KRAL LEAR/KING LEAR

Peter BROOK

Britanya Kralı Lear'in üç kızı vardır. Albany Dükü ile evli olan Goneril, Cornwall Dükü ile evli olan Regan ve genç Cordelia. Lear artık yaşlandığı için ülkesini kızları arasında bölüştürmek ister ve bu yüzden onları bir sevgi sınavından geçirir. 'Hanginiz beni en çok seviyorsunuz?' diye sorar. Goneril ve Regan süslü sözlerle babalarının gözlerini boyarlar. Cordelia ise dürüst ve gerçekçi bir yanıt verir. Evlendiğinde sevgisinin ve sadakatının yarısını babasına, yarısını da kocasına vereceğini söyler. Lear bu dürüstlüğü değerlendiremez ve öfkeyle Cordelia'yı evlatlıktan reddeder. Ülkeyi iki büyük kızı arasında bölüştürür. Cordelia ise kendini öylece kabul eden Fransa Kralı ile evlenir. Lear iktidarı bütün yetkileriyle büyük kızlarına devretmiştir. Bundan böyle bir Goneril'in yanında kalacaktır, bir Regan'ın.

Ancak Lear'i büyük bir düş kırıklığı beklemektedir. Bir gün Goneril'in konağına geldiğinde soğuk karşılaşılır. Kızı babasının adamlarından da şikayetçidir. Gördüğü muameleye çok üzelen yaşlı kral "benim bir kızım daha var" diyerek Regan'ın yanına gider. Bu arada onu bütün tra-

gedya boyunca hiç terketmeyecek olan soytarısı sürekli uyarmaktadır. Lear Regan'da aradıklarını bulamaz, hatta Regan, babasına Goneril'den daha da kötü davranır.

Fırtına, Lear ile can yoldaşı soytarısını ormanda yakalar. Acılar onu çılgınlığa yaklaştırmaktadır.

Babasının düştüğü durumu öğrenen Cordelia Lear'i aratmaya başlar. Baba - kız savaş alanında karşılaşırlar. Lear'dan yana olanlar savaşı kaybederler. Yaşlı kral Cordelia ile tutsak düşer. Cordelia asılır. Onun ölüsünü kucaklarında taşıyan Lear'in yaşlı yüreği bu kadar acıya dayanamaz, kızının hemen ardından son nefesini verir.

Yönetmen:

Peter BROOK

Senaryo: William SHAKESPEARE

Görüntü: Henning KRISTIANSEN

Müzik: Kaj LARSEN

Oyuncular:

Paul SCOFIELD, Irene WORTH, Alan WEBB, Tom FLEMING, Susan ENGEL

Yapım Yılı: 1970—İNGİLTERE

Yapımcı: Athena Film, Laterna Film/Filmways, Royal hakespeare co.

16 mm, İngilizce

BİR BAŞKA ZAMAN, BİR BAŞKA YER / ANOTHER TIME, ANOTHER PLACE

Michael RADFORD

Yıl 1944, İskoçya'nın kuzeyindeki küçük ve izole olmuş bir köye, bir kamyon dolusu İtalyan savaş esiri getirilir. Bunlar savaş bitene dek burada çalıştırılacaklardır. Çoğu bir kampa konur ama Luigi, Paolo ve Umberto, Janie'nin ve ondan çok yaşlı olan kocasının yaşadıkları evin yakınına yerleştirilir.

Janie için ise "İtalyanlar", tırlaların ötesindeki yaşamın bir parçası, egzotik bir ülkeden getirilen vahşi hayvanlardır sanki. Konuştukları dil farklı olduğu kadar, görünüşleri, düşünceleri ve duyguları da farklıdır. Paolo uzun boylu, kibar, yakışıklılığına güvenen bir Roma'lı marangozdur. Toskana'lı Umberto öğretmen, Luigi ise Napoli'li bir portakal satıcısıdır. Ailelerinin fotoğraflarına ve kendi Madonna'larının tasvirlerine bakmak, arada sırada kamptaki savaş esirleriyle bir araya gelmek ve Janie'nin onlara sunduğu dostluğu yaşamak, bu İtalyan'ları biraz olsun rahatlatmaktadır. Ancak bütün bunlar, yöre halkının düşmanlığa varan tavırları, soğuk ve durmak bilmeyen yağmur, ve evden beklendiği halde gelmeyen mektuplar karşısında pek fazla bir şey değildir.

Barış gerçekleşmiştir. İtalyanlar da evlerine dönme hazırlığı içindedirler. Luigi'nin evine belki de hiç dönmeme-

si söz konusudur." Bir Baska Zaman, Bir Baska Yer" İngiliz televizyonu için başarılı filmler üreten Radford'un ilk çalışması. Radford'un televizyon için yaptığı "The White Bird Passes" (Beyaz Kuş Geçiyor) da Jessie Kesson'un bir öyküsünden uyarlanmış. Romantik bir İskoç kadınıyla tutkulu bir İtalyan delikanlısının trajedi — komik öyküsünü gerçekçi bir biçim içinde anlatan Radford baskıcı bir toplumda yaşayan kadının tüm çaresizliğini ve sıklıkla gözü önüne seriyor.

Yönetmen:

Michael RADFORD

Senaryo: Michael RADFORD

(Jessie Kesson'un romanından)

Görüntü: Roger DEAKINS

Müzik: John Mc LEOD

Oyuncular:

Phyllis LOGAN, Giovanni MAURIELLO,

Denise COFFREY, Tom WATSON, Gian

Luca FAVILLA

Yapın Yılı: 1983

Yapımcı: Umbrella Films (İngiltere)

Süre: 101 dakika

35 mm, İngilizce

1983 Taormina Film Şenliği En İyi Film, .

En İyi Erkek Oyuncu, En İyi Kadın Oyuncu ödülleri

1983 Celtic Film Şenliği, Jüri Özel Ödülü

ALABALIK/LA TRUITE

Joseph LOSEY

"Alabalık" Losey'in yirmi yıl gecikmeyle gerçekleştirdiği bir tasarı. O yıllarda filmde Brigitte Bardot, Dirk Bogarde ve Simone Signoret'yi oynamayı düşünüyordu. Bu olanak eline geçtiğinde ise Isabelle Huppert'le çalışmaya karar veren Losey'in bu seçiminin ne kadar yerinde olduğunu filmi izleyince daha iyi anlıyoruz. Huppert, hiç bir şey vermeksizin kendini veren, erkeksi dünyanın tüm kibirli öğeleri ile alay edercesine oynayan kadını sanki, kendisiymiş gibi oynuyor.

Frederique Galuchat, yani Alabalık, dilediği gibi yaşayan, ele geçmez, soğukkanlı ve masum bir görüntünün ardında tüm günahları rahatça taşıyabilen bir yaratık. Serseri bir babanın, gördüğü kötü evliliklerin yarattığı bilinçle, "erkeklerden alabileceği her şeyi alıp, onlara hiç bir şey vermeyen" bir kadın. Film süresince Alabalık' ı iki zengin iş adamıyla olan serüvenlerinde izliyoruz.

Kaprisli, sinik Alabalık için aşk hiç bir anlam ifade etmiyor. Günah? Onu bilmiyor bile. Ateşle oynamaktan zevk alıyor. Tutuşturuyor ama kendisi yanmıyor. Sadece genç kocası için bir tür "sevencelik" duyuyor. Alko-

lik ve zayıf bir homoseksüel karaktere sahip bu genç adama duyduğu ilgi de tümüyle platonik. Başkalarına karşı bir korunma aracı olan kocasını koruyor her zaman.

Bir akşam kocasıyla birlikte gittiği bowling salonunda karşılaşıyor biri yaşı, öbürü genç iki iş adamıyla. Ve bu karşılaşma iki erkeğin de bir bakıma sonu oluyor.

Yönetmen:

Joseph LOSEY

Senaryo: Monique LANGE, Joseph LOSEY
LOSEY (Roger Vaillant'ın romanından)

Görüntü: Henri ALEKAN

Müzik: Richard HARTLEY

Oyuncular:

Isabelle HUPPERT, Jacques SPIESSER,
Jean MOREAU, Jean - Pierre CASSEL,
Daniel OLBRYCHSKI

Yapım Yılı: 1982

Yapımcı: Gaumont - Partners -

TFI Films Productions - SFPC (Fransa)

Süre: 107 dakika

35 mm, Orijinal, İngilizce alt yazılı

İSTASYON ŞEFİNİN KARISI/BOLWIESER

Rainer Werner
FASSBINDER

Fassbinder'in televizyon için hazırladığı filmin iki versiyonu bulunuyor. Televizyon için yapılanı üç saat sürerken, sonradan sinema için yönetmen kısaltılmış bir versiyon oluşturdu. Almanya'da Nazi ideolojisinin yükseldiği yıllarda geçen konu, Bavyera bölgesinde küçük bir taşra kasabasında istasyon şefi olarak çalışan bir küçük "Şef'in, Bolwieser'in öyküsüdür. Bolwieser, bir tathilci'nin kızı olan Hani ile evlidir. Evlilik yaşamından memnundur. Kendini bu küçük dünyanın kralı gibi görmektedir. Kısaca, yaşamından memnun, dar kafalı, yanında çalışanlara hükmetmekten hoşlanan, daha güçlüler karşısında ise boyun eğen küçük adam tipinin tüm özelliklerine sahiptir. Oysa, kasabada herkes bilmektedir ki Hani, uzun süreden beri otelci Merk'l'in metresidir. Dedikodu ayuka çıkınca Bolwieser'in kulağına kadar gelir. Ama küçük Şef, kendi durumunu kurtarmaktan başka bir şey düşünmemektedir. Kendisine iftira edildiğini ileri sürerek dedikoducular hakkında dava açar, hatta bu uğurda yalan yemin bile eder. Amacı, karısını kaybetmemektir. Ama, bu nedenle başvurduğu numaralar fayda vermez. Bolwieser kendini içkiye verirken ka-

rısı da onu berber Schaffthaler uğruna terkeder. Bir süre sonra Bolwieser, yalan yeminden hapsi boylar. Üstelik karısı da boşanmak üzere baş vurur.

İlk bakışta, belli kişiler arasındaki bireysel bir dramı işler gibi görünen film, gerçekte, Almanya'nın çok zengin toplumsal — siyasal malzemeler sağlayan bir döneminden çok, tipik bir bölgesinde, daha genel bir tema'yı işler. Fassbinder'in, genellikle nefret ettiği bir küçük burjuva dünyasının köklü ahlaki eleştirisi, film boyunca kendini hissettirir.

Yönetmen:

Rainer Werner FASSBINDER

Senaryo: Rainer Werner FASSBINDER

(Oskar Maria Graf'ın romanından)

Görüntü: Michael BALHOU

Müzik: Peer RABEN

Oyuncular:

Kurt RAAB, Elisabeth TRISSENARR, Bernhard HELFRICH, Udo KIER, Volker SPENGLER, Armin MEIER

Yapım Yılı: 1976

Yapımcı: Bavaria Atelier GmbH

Süre: 112 dakika

35 mm, orijinal, İngilizce alt yazılı

İYİ ASKER/IL BUON SOLDATO

Franco BRUSATI

Orta yaşlı bir kadın olan Marta, çökmüş bir evlilikten sonra kızıyla birlikte ailesinin yanında yaşamaktadır. Özel yaşamında bulamadığı mutluluğun peşini bırakmış, kendini tümüyle işine vermiştir. Tarımda çalışan ailesine yardımcı olmaya çalışmaktadır.

Bir gün karşısına Tommaso çıkagelir. Yakışıklı, sevecen bir delikanlıdır Tommaso. Marta, ona ilgisiz kalmayı beceremez. Delikanlı yaşamına taze bir heyecan, belki de bugüne kadar hiç yaşamadığı bir duygu katmıştır. Yaşının kırkı geçtiğini bile anımsamaz. Tek anımsadığı şey delikanlıya çılgın bir tutkuyla bağlandığıdır. Oysa, Tommaso, askerliğini yapmak için Milana'dan ayrılmak zorundadır ve bu 'macera'nın artık son bulması gerektiğini düşünmektedir. Bu katı gerçeği kavramak Marta için kolay olmaz. Tommaso'nun Liguria'ya gidişi onun için tam bir yıkım olur. Çevresinin, ailesinin anlayışsızlığı büsbütün bualtır onu. Tommaso da kışlada çeşitli sorunlarla boğuşmaktadır. İçinde yaşadığı şiddetle dopdolu ortam karşısında direnci giderek zayıflar.

Marta, umudunu yitirmemeye çalışmakta, delikanlının geri döneceğine

kendini inandırmaya çabalamaktadır. Ama, kışladan gelen bir haber tüm dünyasını alt üst eder. Tommaso, üstleri ile girdiği bir çatışma sonucu kendi tüfeği ile intihar etmiştir.

Marta için yapılabilecek tek şey kalmıştır. Acının kendisini yönetmesine karşı durmak. Herşeyi unutup, geleceğe güvenle bakabilmesi pek kolay olmayacaktır.

Yönetmen:

Franco BRUSATI

Senaryo: Franco BRUSATI, Ennio De CONCINI

Müzik: Maurizio FABRIZIO

Oyuncular:

Mariangela MELATO, Gerard DARIER

Yapım Yılı: 1982

Yapımcı: Fibnalpa - RAI Gaumont

(İtalya - Fransa)

35 mm, İtalyanca

ÜÇ KARDEŞ/TRE FRATELLI

Francesco ROSI

Yönetmen Franceso Rosi ile senaryo yazarı Tonino Guerra, filmin öyküsünü Rus yazarı Andrey Platonov'un "Üçüncü Oğul" adlı öyküsünden esinlenerek oluşturmuşlardır. Ancak kaynak öykü ile film arasında, bir hareket noktasının benimsenişi dışında bir ortak yan yoktur.

İtalya'nın güneyinde, Murgia köyünden üç kardeş, analarının ölümü üzerine, uzun süredir ayrı oldukları baba ocağına cenaze nedeniyle gelirler. Yolları çoktan ayrılmış üç kardeş, böylece hem babaları ve doğup büyüdüğü köyle, hem de kendi yaşam ve gelecekleriyle buluşurlar.

Büyük kardeş Raffaele, bir yargıçtır. Yaşı elliyi geçmiştir. Ağırbaşlı, oturaklı bir adamdır ve bir anlamda kentli sağduyusunu temsil eder gibidir. Onun düşleri daha çok ölümle ilgilidir. Geleceğe dönük herhangi bir umut beslemez. En küçük kardeş Nicola, bir fabrikada işçi olarak çalışmaktayken, siyasal çalışmalarından ötürü işinden atılmıştır. Karısı ile de arası açıktır. Nicola, yeniden barışmayı, bir araya gelmeyi istediği karısını, düşler. Ortanca kardeş Rocco ise, bir islah evinde öğretmenidir. Onun düşleri geleceğe dö-

nüktür. Çocukların, günün birinde yüzünü değiştireceklerine inanır. Geçmişe dönük düşünceleri de öbür kardeşlerden ayrılır. Çünkü Rocco yalnızca kendi kendisiyle değil, başkaları ile ilgili tek kahramandır.

Filmin başında, ana'nın ölümünü çocuklarına bildirmek üzere postaneye giderken ölen karısını olağanüstü güzel bir sanrı'nın sisleri içinde gören Büyükbaba, birbirlerinden ayrı düşmüş, aileleri ile ilgileri kalmamış oğullarından hiçbirisiyle gerçek bir temas kuramaz. Onun ilişki kurabildiği tek varlık, Rocco'nun küçük kızıdır.

Yönetmen:

Francesco ROSİ

Senaryo:

Tonino GUERRA, Francesco ROSİ

Görüntü: **Pasqualino De SANTİS**

Müzik: **Piero PICCIONI**

Oyuncular: **Charles VANEL, Philippe**

NOIRET, Vittorio MEZZOGIORNO. Michele

PLACIDO, Andrea FERREOL, Maddalena

CRIPPA

Yapın Yılı: 1981

Yapımcı: **Inter Film — Gaumont**

(İtalya — Fransa)

Süre: 110 dakika

35 mm, İtalyanca

VALENTINA

Gleb PANFILOV

Sibirya'da bir kasaba. Polis müfettişi Shamanov, kentteki bir iş anlaşmazlığı nedeniyle bu küçük kasabada bir görev atanmasını istemiştir. Kimselere güvenmeyen, bu arada kendisine de zerre kadar güveni kalmamış bir insan olup çıkmıştır yaşadığı tatsız olaylardan sonra. Eczacı kadınla bir ilişkiye girer ama bu da ona mutluluk getirmez. Bir gün, aniden yaşamı yeniden anlam kazanır Shamanov için. O güne dek tanıdığı insanların hiç birine benzemeyen genç ve güzel Valentina ile karşılaşması onda büyük değişikliklere yol açar. Valentina'nın kendisini sevdiğini gören Shamanov, yaşamın bu

genç yaşta sona ermediğini, herşeye yeniden başlayabileceğini anlar.

Ama çok geçmeden Pavel adında genç bir rahibin Valentina'ya aşık olduğunu keşfeder. Pavel, Valentina'yı sevmekte ve onunla evlenmek istemektedir. Valentina, onu reddettiğinde çareyi zor kullanmakta bulur. Valentina iki erkeği birden reddedecek ve genç kızın bu cesur tavrı Shamanov'un üzerinde büyük bir etki yapacak, yaşamaya ve insanlara bakışını yeniden gözden geçirmesine neden olacaktır.

Yönetmen:

Gleb PANFILOV

Senaryo: Gleb PANFILOV (A. Vampilov'un "Chulimsk'de Son Yaz" adlı oyunundan)

Görüntü: Leonid KALASHNIKOV

Oyuncular:

Radion NAKHAPETOV, Inna ÇURIKOVA

Dacha MIKHAILOVA, Larissa

DUDOVITCHENKO

Yapım Yılı: 1980

Yapımcı: Mos film

Süre: 98 dakika

35 mm, Orijinal, Türkçe alt yazılı

VASSA

Gleb PANFILOV

Olaylar, 1913 yılında Nijni—Novgorod kentinde zengin bir tüccarın evinde geçer. Evin tek hakimi Vassa Jeleznova'dır. Otoriter, akıllı, işbilir, sınırsız bir serveti rahatlıkla yönetebilen, kendi düzeyindeki insanların çıkarlarını sonuna kadar savunmaya hazır olağanüstü bir kadın.

Filmin temel çelişkisi, bu zengin ve üstün yetenekli kadınla, uvey kızı genç Rachel arasındadır. Rachel Vassa ile birlikte kalan küçük oğlunu almak üzere İsviçre'den gizlice gelmiştir. Vassa kısa bir sürede genç kadını çok sever. Ona yürekten bağlanır. Ama buna karşılık, hem Rachel'in savunduğu yeni düşüncelere şiddetle karşı çıkar, hem de genç kadının küçük oğlunu alıp gitmesine izin vermez. Çünkü küçük çocuk, Vassa'nın sahip olduğu büyük servetin tek mirasçısıdır.

Bu temel ayrılık, ayrı zamanda, iki bakış açısının, iki varoluş biçiminin de ayrılığını dile getirir. Sonunda Vassa, birdenbire ölü ve büyük servet başkaları tarafından paylaşılır.

Panfilov, Maksim Gorki'nin sevilen ve dünyanın bir çok ülkesinde oynayan tiyatro yapıtından uyarladığı filmde, bir yandan Inna Çurikova'nın unutulmaz oyunuyla güçlü bir kadın karakteri çizerken, öbür yandan da kendi toplumunun geçmiş yıllardan hareketle geleceğe yönelik bir bakış açısını mükemmel bir sinema diliyle veriyor.

Yönetmen:

Gleb PANFILOV

Senaryo: Gleb PANFILOV (Maksim Gorki'nin "Vassa Zheleznova" adlı oyundan)

Görüntü: Leonid KALASHNIKOV

Müzik: Vadim BIBERGAN

Oyuncular:

Inna ÇURIKOVA, Nikolai

SKOROBOGATOV, Valentina

TELICHKINA, Valentina YAKUNINA,

Yana POPLAVSKAYA

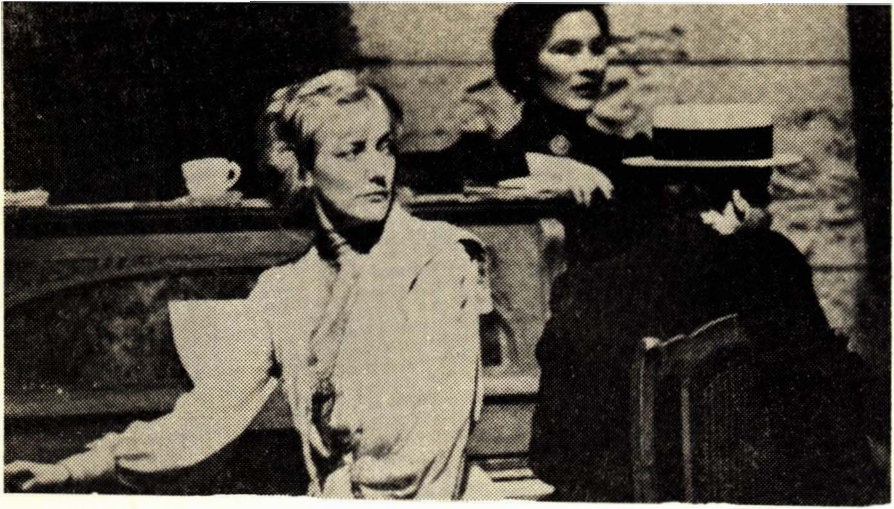
Yapım Yılı: 1982

Yapımcı: Mos Film

Süre: 125 dakika

35 mm, Rusca, Türkçe alt yazılı

1983 Moskova Film Şenliği Büyük Ödülü

YAZ KONUKLARI/SOMMERGAESTE

Peter STEIN

Yüzyıl başlarının Çarlık Rusyası'nda bir yazlık konak. Avukat Basow ve karısı Warwara'nın evlerinde bir gurup konuk. Konuşmalar, tartışmalar, bir tiyatro oyunu, bir sandal gezisi, ormanda bir gezinti, aşk ve sürekli sürtüşmeler, gerginlikler. Onüç kişi yaşamlarında bir çıkış aramaktadır. Üç evli çift — avukat, mühendis, doktor, —bir yazar, bir kadın doktor, akrabalar, arkadaşlar. Onüç farklı yaşam. Ortak tek noktaları, sürdürdükleri yaşamdan duydukları hoşnutsuzluk. Hepsi de bu yaşamı değiştirmeleri gerektiğinin farkında. Ama herbirinin kendi öyküsü, kendi sorunları var, ve bu mutsuzluğa değişik tepkiler gösteriyorlar.

Her gün buluşurlar, zamanı birlikte sürüklerler ve birbirlerini sürekli olarak sinirlendirirler. Warwara, bu insanlar birbirlerini küçülttükleri, kırdıkları ve şu küçük gurubun içinde dahi hiç özen göstermedikleri için acı çekmektedir. Nereye olursa olsun, buradan gitmek ister, başka türlü konuşulan, farklı yaşanan, yararlı bir şeylerin yapılabileceği herhangi bir yere gitmek. Erkek kardeşi Wlas'ın da bu guruba karşı saldırgan tepkileri vardır. Bu insanlarla olan yaşamı Warwara'nınkinden farklı değildir. Doktor Marja Lwowna etkin bir biçimde sosyal çalışmalarını sürdürmekte ve yaşamın an-

lamını bu çalışmalarda bulmaktadır. Konuşmaların ve tartışmaların çıkış noktası olan yazar tüm okurlarıyla birlikte yazma dürtüsünü de yitirmiştir. Bu onüç kişinin gerginliği günden güne artar. Bir orman gezintisinde bu gerginlik son noktaya varır.

İnsan kendini, toplumu, yaşamı nasıl değiştirebilir? Her şey nasıl sürmelidir? Warwara, Wlas, Marja Lwowna ve zengin amca guruptan koparlar. Bir şeyleri değiştirmek için kararlıdırlar. Geriye kalanlar ise şaşkın. Avukat yazara "bunların hepsi delirmiş" der, "bütün bu insanların ve onlara ne olduğunun hiç bir anlamı yok."

Yönetmen:

Peter STEIN

Senaryo: Botho STRAUSS (Maksim Gorki'nin aynı adlı oyunundan)

Görüntü: Michael BALLHAUS

Müzik: Peter FISCHER

Oyuncular:

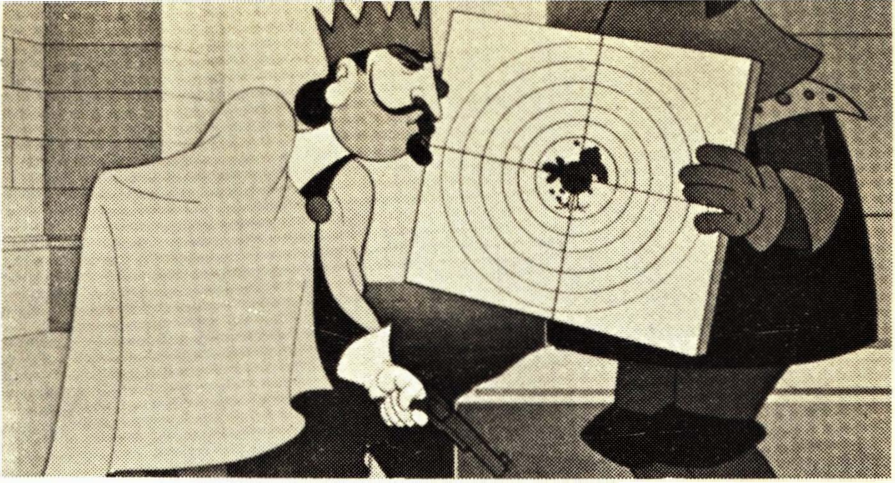
Wolf REDL, Edith CLEVER, Ilse RITTER, Michael KONIN, Jutta KAMPE, Bruno GANZ, Otto SANDER, Elke PETRI, Werner REHM, Sabine ANDREAS.

Yapın Yılı: 1975

Yapın: Regina Ziegler Film / SFB

Süre: 115 dak.

16 mm, Almanca, İngilizce alt yazılı

KRAL VE KUŞ / LE ROI ET L'OISEAU

Paul GRIMAULT

"Kral Şarl V, Üç daha Sekiz, Sekiz daha Onaltı", Takicardie ülkesinde gerçek bir despot olarak hüküm sürmektedir. Kimse ona karşı çıkamamakta, sadece bir kuş, onunla dalga geçmeye cesaret edebilmektedir. Kral, bir çoban kızına aşık olur. Onunla, ister güzellikle, ister zorla evlenecektir. Oysa genç kız bir baca temizleyicisine aşıktır. İki sevgili, Kral'ın isteğini yerine getirmesinden korkarak kaçarlar. Çılgın bir kovalamaca başlar. Sonunda yakalanırlar. Ama Kuş, kör bir müzisyenin yardımıyla ormanda aslanların işe karışmasını sağlar. İki sevgili böylece kurtulurlar.

Grimault'nun bu ünlü çizgi filminin serüveni taa 1946 yılında başlamıştır. Ünlü ozan Jacques Prevert'le birlikte Andersen'in "Çoban Kızla Baca Temizleyici" adlı masalını "Küçük Asker" adıyla çizgi filme uyarlar. Film 1953'te vizyona çıkar. Ancak Grimault sonuçtan memnun değildir. On üç yıl sonra, filminin tüm haklarını alan Grimault, onu yeniden yapar. Herhangi bir karışıklığı önlemek için de adını değiştirir.

Yönetmen:

Paul GRIMAULT

Senaryo: Jacques PREVERT, Paul GRIMAULT (Andersen'in bir masalından)

Görüntü: Gerard SOÏRANT

Müzik: Wojciech KILAR

Oyuncular: Canlandırma Filmi

(Seslendirenler: Jean MARTİN, Pascal

MOZZOTTI, Raymond BUSSIÈRES, Agnes VIALA

Yapım Yılı: 1979

Yapımcı: Les Films Paul Grimault –

Les Films Corona – Antenne 2

Süre: 87 dakika,

35 mm, İngilizce

1979 Louis Delluc Ödülü

CARMEN JONES

Otto PREMINGER

Her ikisi de Fransız olan öykü yazarı Merimee ile besteci Bizet'nin konusu İspanya'da geçen ünlü yapıtları 'Carmen', bu filmde, günümüzde yaşamaktadır. Preminger'in 1955'te Amerika'da yaptığı ve tüm rollerini zenci oyuncuların oynadığı filmin konusu, Florida'da Jacksonville üssünde geçer.

Film çevrildiği yıllarda iki yönden eleştirilmiş, ancak geçtiğimiz yıl Carmen konusunun yeniden ve büyük ölçüde sinemacıların gündemine gelmesi ile Preminger yorumunun günümüze daha yakın olduğu anlaşılmıştır. Filme yöneltilen ilk eleştiri, her ikisi de iyi şarkıcılar olan Dorothy Dandridge ile Harry Belafonte'nin niçin kendilerinin şarkı söylemeyip başkalarının sesleriyle şarkı söyledikleri konusundaydı. Oysa Preminger, bu zenci şarkıcılarla bir 'Black Opera' ya da 'Black Musical' yapmayı düşünmüyordu. Onun amacı, Carmen'i bir kadın karakter olarak ortaya çıkarmaktı. Bu nedenle müzik, hem Bizet'ye ve Hammerstein'a sadık kalınmakla birlikte ikinci planda bırakılmıştı, hem de oyuncuların sanatı öne çıkarılmıştı. İkinci eleştiri filmin, zenci ortamını yeterince ortaya

çıkarmadığı yolunda idi. Oysa Preminger, bu filmde zencilerin dünyasını yansıtmak gibi bir amaç taşımıyordu. Zencileri kullanışı, tıpkı Carmen karakterini anlatabilmek için Merimee ve Bizet'nin İspanyolları kullanışı türünden bir 'egzotizm' aracı oluşlarındandı.

Yönetmen:

Otto PREMINGER

Senaryo: Harry KLEINER

(P. Merimee'nin romanı, Meilhac-Halevy'nin komik operası ve Oscar Hammerstein II'nin operetinden)

Görüntü: Sam LEAVITT, Albert MYERS

Müzik: Georges BIZET

Oyuncular:

Dorothy DANDRIDGE, Harry BELAFONTE, Olga JAMES, Joe ADAMS, Pearl BAILEY, Diahann CAROLL

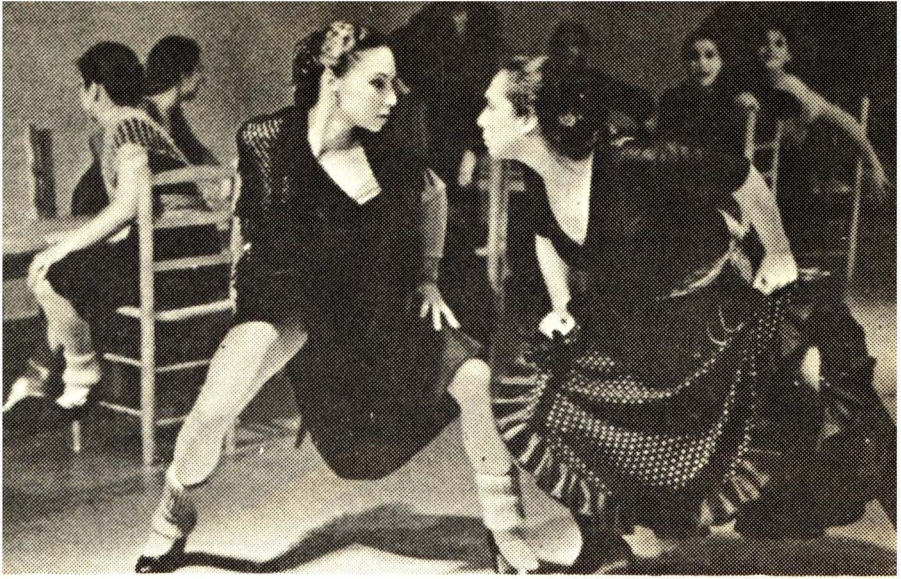
Yapım Yılı: 1955

Yapımcı: Otto PREMINGER

Carlyle Productions

Süre: 107 dakika

16 mm., İngilizce alt yazılı

CARMEN

Carlos SAURA

Güzel çingene Carmen'in aşkıyla yanıp tutuşan, bü yüzden yasalara karşı gelen Don Jose'nin trajik tutkusunu, Carmen'in, özgürlüğüne aşık bu güzel kadının dramı çağdaş bir öykü çerçevesinde aktarıyor Saura. Bir yanda bir bale gurubunun provalarını sürdürdüğü "Carmen" balesi, öbür yanda bu baleyi hazırlayanlar arasındaki ilişkiler, koreografin dansçısına olan tutkusu. "Carmen" in tarihi, aşkın ve kıskançlığın tarihidir, ya da bir başka bir deyişle bir saplantının, ölümcül bir tutkunun tarihi" diyen yönetmen filmde edebi öge ile müzikal ögeyi, Merimee ile Bizet'yi, uyumlu bir bütün içinde bağdaştırıyor. Bunu yaparken, İspanyol halk kültüründen, müziğinden, dansından özgürce yararlanıyor. Eski bir bale fotoğrafçısı olan Saura, çıplak bir mekanda insan vücutlarını etkili bir anlatım aracı olarak değerlendiriyor. Antonio Gades'in görkemli flamenko düzenlemeleri ile Paco de Lucia'nın gitarı da Saura'nın başarısında önemli rol oynuyor.

Onur, aşk ve Ölüm üstüne yazılmış en güzel yapıtlardan biri olan "Carmen", sinemaya daha önce pek çok

yönetmen tarafından getirildi. Cecil B. de Mille'den, Charlie Chaplin'e, Lubitch'den, Vidor'a, Karajan'a dek pek çok kişi Carmen Öyküsünü anlattı. Ama, hiçbiri İspanyol kültürünün çöküşünü bu denli özgün anlatamadı. Bu başarı doğal sayılmalı, çünkü "İspanya'da tüm kızların adı Carmen'dir" diyor Saura.

Yönetmen:

Carlos SAURA

Senaryo: Carlos SAURA, Antonio GADES (Merimee'nin romanından)

Görüntü: Teo ESCAMILLA

Müzik: Paco de LUCIA (Bizet'in "Carmen" operasının Sutherland - Monaco versiyonundan)

Koreografi :

C. Saura ve Antonio GADES

Oyuncular:

Antonio GADES, Laura del Sol, Paco de LUCIA, Christina HOYOS, Juan Antonio JIMENEZ, Sebastian MORENO

Yapım Yılı: 1983

Yapıncı: Emiliano PIEDRA

Süre: 1 saat 42 dakika

35 mm, Fransızca

KANLI DÜĞÜN/BODAS DE SANGRE

Carlos SAURA

Bir düğün günü. Düğün töreni için hazırlanan güveyi görüyoruz. Annesi kaygılıdır. Çünkü kulağına sürekli olarak bir atın nal sesleri gelmektedir ve bu da bir uğursuzluk işaretidir. Öte yandan Leonardo'nun karısını izleriz. Kadın kocasını beklemekte ve onun da kulağına aynı nal sesleri gelmektedir. bu bir uğursuzluk işaretidir. Öte yandan Leonardo gelir sonunda. Ama gözleri dalgın ve uzaklardadır. Gelin olmak için hazırlanan nişanlı genç kızı düşlemektedir. Düşlerken sevişir onunla. Sonra düğün başlar. Ama Leonardo gelinle birlikte kaçır. Güvey, onları izler ve yakalar. Sonunda iki erkek arasında kanlı bir döğüş olur. İki delikanlı birbirlerini öldürürken, gelin ikisine de acıyla sarılır.

Kanlı Düğün, yönetmen'in "yaratıcılık" konusunu işlediği bir film. Carlos Saura, dansçıları, tüm hazırlığın ve oyunun hareketleri içinde izliyor. Bir dansçı topluluğunu kuliste, makyaj yaparken, prova sırasında ve sonunda sahnede izliyoruz. Böylece onların yeteneklerini, mükemmel'e ulaşma çabalarını, ustalıklarını tanıyoruz. Ve elbette, büyük İspanyol ozanı Federico García Lorca'nın bu çok sevilen yapı-

tının özgün bir yorumunu izlemek olanacağını buluyoruz. Antonio Gades'in olağanüstü koreografisi ve Saura'nın görkemli sineması aracılığı ile

Yönetmen:

Carlos SAURA

Senaryo: Alfredo MANAS

(Federico G. Lorca'nın oyunundan)

Görüntü: Teo ESCAMILLA

Müzik: Emilio de DIEGO

Oyuncular: Christina HOYOS, Antonio GADES,

Koreografi: Antonio GADES, Juan ANTONIO, Pilar CARDENAS, Carmen VILLANA

Yapın Yılı: 1981

Yapımcı: Emiliano Piedra

Productions (İspanya)

Süre: 72 dakika

35 mm, Fransızca alt yazılı:

DÖRT KİTADAN GÖRÜNTÜLER

RAGTIME

Milos FORMAN

Theodore Roosevelt'in Amerika'yı ke-yifle yönettiği yıllar. Piknik'lerin mo-da olduğu, politika'nın bile kendine göre hafiflikler taşıdığı bir dünya. Freud'un Manhattan'a geldiği, Houdi-ni'nin gösterileri ile ölümü alaya aldığı, New York'un, Ford arabaların göste-rişli çizgilerini keşfettiği yıllar. 'Saloon'lar dolu, bilardo kahveleri tü-tün dumanı ile sisli, çeşitli gösterilerin yapıldığı parklar hıncahınç, müzikhol-ler kapalı gişe. Selüloid yakalar takan pürtenlerle dar korseli şarkıcı kızlar yanyana, Ragtime müziği eşliğinde eğ-leniyorlar. Nickelodeon modası her yanı sarmış. Karanlık salonlarda insan-lar, kendilerini aya götürecek bir çı-ğırkanın peşindeler.

İşte Stanford White cinayeti tam böy-le bir ortamda oluyor. Madison Square Gardens'ın teraslarından birinde "Cho-rus Girls" gösterisi sırasında egzantrik bir genç adam, ünlü bir mimarı üç kur-şunla çiviliyor. Çılgın genç adam, mi-marın, genç karısının çıplak heykeli-ni yaptırarak, kendisine ve karısına ha-karet ettiğini ileri sürüyor ve basıyor kurşunu.

Cinayete neden olan genç kadın ın adı Evelyn Nesbit. Daha önce dansöz. Ama artık bir erkek avcısı. New Roc-helle'de aristokrat bir ailenin oğlu ile aşk serüveni yaşadıktan sonra, bir de

star oluyor. Evelyn'in ihtiraslı oğul ile ilişkisi, bizi aynı zamanda bu ailenin de yaşamına sokuyor. Genç adamın ablası, tüm tutucu tavrılarına karşın, bir gün insancıl duygularının kabarması ile, bahçesinde bulduğu çıplak bir zen-ci bebeği evlat ediniyor.

Böylece, filmin son bölümlerinin kah-ramanı olan zenci Ragtime piyanisti Coalhouse Walker Junior'ı tanıyoruz. Bahçede terk edilen bebeğin babası. Bu yetenekli müzisyen, bir süre sonra sevdiği kadına ve çocuğuna kavuşu-yor. Ama beyazların keyifli (!) yılları zenciler için hiç te keyifli değil.

Yönetmen:

Milos FORMAN

Senaryo: Michael WELLER

(E.L. Doctorous'un romanından)

Görüntü: Miroslav ONDRICEK

Müzik: Randy NEWMAN

Oyuncular:

Howard E. ROLLINS, James CAGNEY,

Norman MAILER, Mary STEENBURGEN,

Brad DOURIF, Elisabeth Mc GOVERN,

Mandy PATINKIN, James OLSON

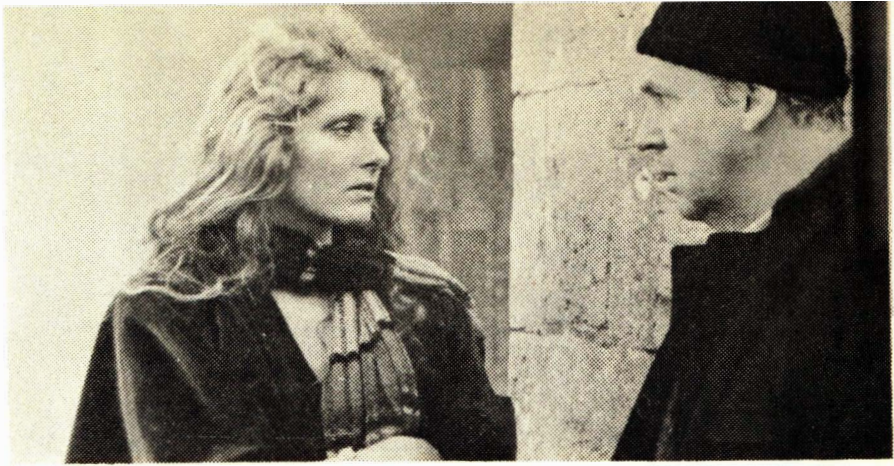
Yapım Yılı: 1981

Yapıncı: Ragtime Productions – Dino De

Laurentis

Süre: 155 dakika

16 mm, İngilizce

NOSTALGHIA

Andrey TARKOVSKI

İnsan çocukluğuna, ülkesine ya da sevdiği başka insanlara özlem duyar. Güzel şeyler gördükçe özlemle bakar onlara. Ama, halen yaşamakta olduğumuz şeylere de bir özlem duyabiliriz. Onları yitireceğimizi düşünerek. Bu melankolik duygunun değişik yansımaları var bu filmde. Özellikle filmin baş kahramanı olan Rus müzikolog Gorçakov'un kişiliğinde. Prof. Gorçakov, rehber ve çevirmeni olan genç bir kadınla birlikte İtalya'yı, Toscana yöresini dolaşmaktadır. Amacı, XVIII. yüzyılda yaşamış bir Rus kompozitöre ilişkin bir kitap hazırlamaktır. İtalya'da büyük ün kazanmış, daha sonra ülkesine dönmeye karar vermiş ve orada tutuklanmış olan kompozitörün yaşam serüvenini araştıran profesör, kendi dünyasıyla XVIII. yüzyılın bir aydının dünyası arasındaki koşutlukları keşfe koyulur.

Filmin iki kahramanını, İtalya yolculuğunun son günlerinde Toscana yöresinde çok küçük bir kasabada. Bagna Vignoni'de izleriz. XVI. yüzyıldan kalma bu pitoresk kasabanın atarında bir havuz vardır. Havuzun suyu sıcaktır ve efsaneye göre Sienna'lı Ermiş Catherine, temizlenmek için hep bu suya girermiş. Gorçakov, şimdi havuzda turistlerle birlikte yıkanan bir adam görür. Ama adamın bir tuhaflığı vardır.

Çünkü giysileri üstündedir. Gerçekte bir kaçıktır bu adam. Adı Domenico'dur. Ama bütün çılgınlığına karşın derin bir kültürü ve şiirle dolu bir kişiliği vardır. Uzun süre, dünyanın sonunun geldiğine inanarak kendini evine kapatmıştır. Şimdi ise bir "mum" la tüm insanlığı kurtaracağına inanmaktadır. Gorçakov, Domenico'nun kişiliğinde, kendi benliğinin, nice zaman önce yitirdiği öbür yarısını bulduğuna inanır. Bu iki adamın yazgısı, birbirine koşut iki çizgi halinde aynı yöndeki bir sonsuzluğa uzanmaktadır.

Yönetmen:

Andrey TARKOVSKI

Senaryo: Andrey TARKOVSKI, Tonino GUERRA

Görüntü: Guiseppe LANCI

Müzik: Gino PEGURI

Oyuncular:

Oleg YANKOVSKI, Domiziana

GIORDANO, Erland JOSEPHSON, Patrizia

TERRENO, Laura De MARCHI, Delia

BOCCARDO

Yapın Yılı: 1983

Yapıncı: RAI - TV2, Opera Film

Süre: 130 dakika

35 mm, Italyanca

1983 Cannes Film Şenliği Yaratıcı Sinema

Büyük Ödülü

FIPRESCI ve Kiliseler Birliği Ödülleri

VE GEMİ GİDİYOR/E LA NAVE VA

Federico FELLINI

Bir liman : sepya renginde. Faytonlar, Limousine arabalar, yaylılar. Yolcular: farklı beyler, dantelli giysili hanımlar, Çevrede avare dolaşanlar, denizciler, sokak çocukları. Atların çektiği roko-ko süslemeli bir cenaze arabası geliyor. Filmi çekiliyor arabanın. Üzüntülü yüzler. Siyah beyaz bu sahne. Ünlü bir opera sanatçısının külleri var cenaze arabasında. Ses yıldızının vasiyeti yerine getirilecek ve külleri, açık denizde bir adanın yakınlara savrulacak. Bir renk cümbüşü başlıyor filmde. Müzik meraklısı yüksek sosyetenin üyeleri gemiye binmeye başlıyor. Bir gazeteci tanıtıyor bize yolcuları : Şarkıcılar, orkestra şefleri, tanınmış eski sanatçılar, aşıkalar, sevgililer, dostlar, hayranlar. Herkes müzikten iyi anladığına inanıyor. Ama birbirini anlamakta güçlük çekiyor.

1914 yılındayız. Büyük bir yolcu gemisi, Gloria N., Napoli limanından demir alıyor. Yalnızca kaptanın bildiği bir yere gidiyor gemi. Orada, "bir şey görünecek" ve tüm sorulara cevap verecek. Yolcuların her biri, kendisini sorunlarından kurtaracak, özgür kılacak olan bu bilinmez "mesaj" ı bekliyor. Çeşitli kesimlerden insanlar var gemide Sanatçıların yanı sıra büyük sermaye sahipleri, politikacılar ve gemide çalışan işçiler. Çekişmeler var aralarında. Rekabetler, kıskançlıklar, hasetler. Beş gün sürüyor yolculuk.

Bu pırıltılı, incelikli soylu ve burjuvaların dünyasını arada sırada bir merti te-dirgin ediyor. Ya da bir gergedan. Ya da Avusturya — Macaristan İmparator-luğunun boyunduruğundan kaçan sırp mülteciler. 1914 yılındayız. Bütün bir sosyete dünyası kendi sonuna doğ-ru gidiyor. Bir an için gemideki sosye-te üyeleri ile kaçak sırp-lılar arasında bir uzlaşma sağlanır gibi oluyor. Ama bir Avusturya — Macaristan zırlısı ka-çaklar kendilerine verilmezse gemiyi batırma tehdidini savurunca bu ince-likli insanlar, kendilerine sığınanları he-men teslim hazırdır.

Gemideki gazetecinin kendi görüş açı-sından anlattığı bu beş günlük garip yolculuk düşman gemisinin açtığı ateş sonucu geminin batmasıyla noktala-nıyor

Yönetmen:

Federico FELLINI

Senaryo: Tonino GUERRA, Federico

FELLINI

Görüntü: Guiseppe ROTUNNO

Müzik: Gianfranco PLENIZO

Oyuncular:

Freddy JONES, Janet SUZMAN, Barbara

JEFFORD, Elisa MAINARDI, Antonio

VERZA, Jonathan CECIL.

Yapın Yılı: 1983

Yapımcı: RAI — Franco CRISTALDI,

Vides PRODUZIONE, — SIM, Gaumont

Süre: 132 dakika

35 mm, İtalyanca

VARENNES GECESİ/LA NUIT DE VARENNES

Ettore SCOLA

Fransız yazarı Restif de La Bretonne'un 'Paris Geceleri'nde anlattığı gerçek bir öyküden hareket ediyor Scola ile senaristi Sergio Amidei. Bu öyküye göre, Fransız Devrimi sırasında, 1791'de 20 Haziranı 21'e bağlayan gece, soylu hanımın evinde konuk olan Restif, hanımın kızının Tuilerie Sarayından getirdiği gizli bir haberi duyar. Bu habere göre saraydan büyük bir araba, gizlice çıkıp gitmiştir. Restif bu haberin, Kral 16. Louis ile Kraliçe Marie Antoinette'in kaçıışları ile ilgili olduğunu hemen anlamıştır.

Verdun'e hareket etmeye hazır bir yolcu arabasına binerek ünlü kaçakların ardına düşer. Arabada o yılların panoramasını çizen son derece ilginç kişiliklerle birlikte on altı saat süren bir yolculuk yapar. Varennes'e kadar.

Arabadaki yolcular arasında Restif de Bretonne (Jean Louis Barrault), Saraydan bir hanım, La Borde Kontesi (Hanna Schygulla), bir İtalyan şarkıcı (Laura Betti), Bir yargıç (Michel Vitold), bir Amerikalı Bağımsızlık taraftarı Thomas Paine (Harvey Keitel), bir fabrikatör (Daniel Gelin), zengin bir taşralı kadın (Andrea Ferreol) ve yaşlı bir yakışıklı, yani Casanova (M. Mastroianni). Üst katta ise Berber, oda hizmetçisi ve devrimci bir genç vardır

Kısaca o yılların ilginç bir küçük toplumsal kesiti. Yol boyunca her kişilik kendi karakterine uygun davranışlarda bulunur. Ama asıl önemli olanı, gene bu yolculuk boyunca oluşan küçük küçük olaylardan, tarihin yürüyüşünü, çöken "eski" ye karşı doğan "yeni"yi izleriz.

Topluluk Varennes'e ulaştığında, Kral'la Kraliçe'nin orada yakalandıklarını ve Paris'e gönderilmek üzere olduklarını öğrenirler. Film bu yolculuğun ve tarihin ilginç bir anının o yılların tüm özelliklerine uygun anlatımdır.

Yönetmen:

Ettore SCOLA

Senaryo: Sergio AMIDEI, Ettore SCOLA

Görüntü: Annando NANNUZZI

Müzik: Annando TROVAJOLI

Oyuncular:

Jean - Louis BARRAULT, Marcello MASTROIANNI, Harvey KEITEL, Jean - Claude BRIALY, Laura BETTI

Hanna SCHYGULLA

Yapım Yılı: 1982

Yapımcı: Opera Film - Gaumont - FR 3

Süre: 150 dakika

35 mm. Fransızca, İne. alt. yazılı

ELISA HAYATIM/ELISA, VIDA MIA

Carlos SAURA

Kastilya dağlarında tozlu, dar bir yolda bir araba ilerlemektedir. İssiz bir evin önünde durur ve içinden bir adam (Antonio), iki kadın (Elisa ve Isabel) ve çocuklar inerler. Yolculuğun nedeni kadınların babası olan yaşlı adama (Luis) yaptıkları ziyarettir. Akşam geri dönerler, ancak kadınlardan biri (Elisa) kalır. Oraya kendisi ve evliliği hakkındaki sorularına yanıt aramak için gelmiştir. Yine de ne ile karşılaşacağını bilememektedir. Yaklaşık yirmi yıl önce karısıyla çocuklarını terketmiş olan babasını o günden beri hiç görmemiştir. Luis ise, bir süredir düşünmek ve yazmak için bu yoksul görünümli evde tek başına yaşamaktadır. Elisa'nın gelişi ile yaşamında yeni bir dönem açılır. Baba — kız yalnızlıklarının dışına çıkarak uzun yürüyüşlerde ve akşam sohbetlerinde birbirlerini tanımaya çalışırlar. O zamanlar bir türlü anlayamadıklarını bu defa kavramaya başlarlar. Düşleri anılarıyla dopdoludur.

Farklı düzlemlerde anlatılan öykü, koyu renk tonlarından oluşan görüntülerle giz dolu bir duygu evrenini yansıtmaktadır.

Yönetmen:

Carlos SAURA

Senaryo: Carlos SAURA

Görüntü: Teo ESCAMILLA

Oyuncular:

Fernando REY, Geraldine GHAPLIN,

Norman BRISKI, Isabel MESTRES

Yapım Yılı: 1977

Yapımcı: Elias Ouecrejeta İspanya

Süre: 125 dakika

35 mm, İspanyolca, İngilizce alt yazılı

1977 Cannes Şenliği En İyi Erkek Oyuncu

Ödülü (F. Rey)

EVLİLİK SÖZLEŞMESİ/KONTRAKT

Krzysztof ZANUSSI

Zanussi, daha önceki filmlerinde görül-meyen bir kara mizah başarısıyla ger-çekleştirdiği filminde bir nikah olayını anlatıyor. Sevimli, güzel bir genç kızla yakışıklı bir delikanlıyı ömür boyu bir araya getirecek olan Nikah töreni, tüm gerekleriyle, yani çiçekleri, konukları vs. ile yerine getirilirken, herkesin şaş-kınlıkla ayağa fırlamasına neden olan bir "hayır" sesi işitilir. Damat, "kabul ediyor musunuz ?" sorusuna hayır di-ye cevap vermiştir. Ortalık karışır. Ge-lin'in zengin ve kibirli babası, durumu kurtarmak için konukları hemen dü-ğün ziyafetine götürür. Böylece olayı örtbas edip, gizlice çözümlemeyi dü-şünmektedir. Konuklar hep birlikte düğün ziyafetinde buluşurlar. Geçen saatler ve sayıları artan votka kadeh-leri, insanların içlerinde bulunan tüm gizli kalmış tutku, hırs, düşmanlık ve zaafıları ortaya çıkarır. İhanetler, kariyerizm tutkuları, döviz karaborsa-sı ve bir sürü yüz kızartıcı durum, tra-ji-komik bir atmosferin parçaları halin-de belirir. Bütün bunların üstüne, top-lantıya onur konuğu olarak çağrı-lan bir hanımefendi'nin kleptomani

hastalığının doğurduğu karışıklık bi-ner. Bir toplum kesitindeki yozlaşma-yı etkili biçimde veren bu sahneler, so-nunda gelinin, babasının evini ateşe vermesiyle noktalanır.

Zanussi'nin televizyon için yaptığı film, özellikle hepsi birbirinden yete-nekli üstün oyuncularıyla da dikkati çekiyor.

Yönetmen:

Krzysztof ZANUSSI

Senaryo: Krzysztof ZANUSSI

Görüntü: Sławomir IDZIAK

Müzik: Wojciech KILAR

Oyuncular:

Maja KOMOROWSKA, Leslie

CARON, Tadeusz LOMNICKI, Magda

JAROSZOWNA,

Yapım Yılı: 1980

Yapımcı: Zespoly Filmowe – Unit TOR,
Polonya

Süre: 103 dakika

35 mm, Orijinal, İngilizce alt yazılı

"Sabit Sayı" genç işçinin toplum-daki yozlaşmaya karşı çıkışının öyküsü. Günümüz toplumunun saflığı, dürüstlüğü arayan bir Diyojen, filmin kahramanı Witold. Babasından devraldığı bir ideali, Himalayalara tırmanma düşünüyü gerçekleştirebilmek için didi-nip duruyor yaşamı boyunca. Witold, ödün vermeye, toplumdaki geçerli değerlerle uzlaşmaya yanaşmayan bir genç. Mesleği, elektrik teknisyenliği Babasının ölümünün ardından yakınlara-rının "torpil"iyle kentte bir iş buluyor. Yabancı ülkelerdeki fuarlara katılması gerekiyor işi nedeniyle. Bu arada annesinin kanserden ölmesi onun için yeni bir darbe oluyor. Ölümle çeşitli kereler burun buruna geliyor, yurt dışına yaptığı gezilerde. Hindistan'da gördüğü sefalet karşısında dehşete kapılıyor.

Ölümün yanında aşkı da tanıyor Witold. Genç bir hastabakıcıya tutuluyor. Bir yandan da matematik kurslarına devam ediyor. İşyerinde, yolsuzluklara göz yummaması yüzünden arkadaşları ile arası açılıyor ve işinden oluyor. Filmin sonunda Witold, yaşamı süresince kafasını kurcalayan sorularla bir kez daha karşı karşıya kalıyor. "Sabit Sayı", bir toplum, ne denli örgütlü olursa olsun, rastlantıların insan yaşamı üzerinde belirleyici olabilece-

ğini, bireyin /yaşamın tarihsel ve toplumsal determinizmin getirdiği kural-ların ötesinde, "olasılık hesaplarının" sonsuza uzanan eureninde biçimlendi-ğini savunuyor.. Film, bilimsel düşün-ce ile metafizik arasında gidip gelen, Zanussi'ye özgü diyalektiğin ölümle hesaplaşması, bir bakıma. Bireyin toplumdaki rolü üstünde önemle duran Zanussi, dürüstlük, bağlılık, özveri gibi insancıl değerlerin günümüzde artık önemsenmemesi gerçeğinden yola çıkarak, matematiğin sağladığı bir olanaktan "en zor koşullarda, en geniş özgürlüğü bulabilmek"ten söz açıyor

Yönetmen:

Krzysztof ZANUSSI

Senaryo: Krzysztof ZANUSSI

Görüntü: Sławomir IDZIAK

Müzik: Wojciech KILAR

Oyuncular:

Tadeusz BRADECKI, Zofia MROZOWSKA:

Malgorzata ZAJACZKONSKA, Cezary

MOROWSKI, Ewa LEJCZAK

Yapım Yılı: 1980

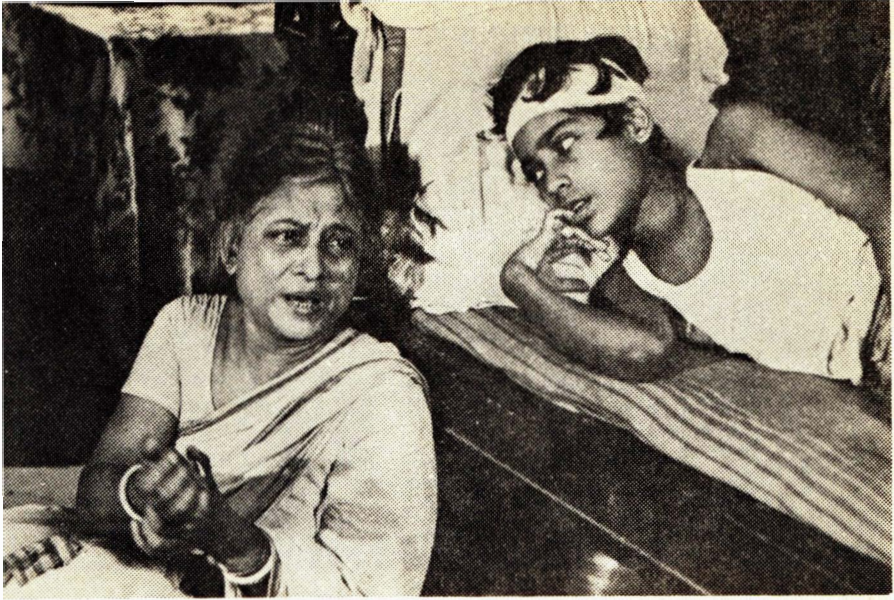
Yapımcı: Zespoly Filmopr – Unit Tor

Süre: 98 dakika

35 mm, Orjinal, İngilizce altyazılı

1980 Cannes Film Şenliği, Juri Özel Ödülü

SIRADAN BİR GÜN/EKDİN PARADITIN

Mrinal SEN

Küçük, sıradan bir memur olan Hrishikesh Sen Gupta, emekli olmuştur. Yedi kişilik kalabalık bir ailenin reisi olarak güç bir yaşam sürdürmektedir. İki odalı bir evde barınır tüm aile.

Film, ailenin, eli ekmek tutan tek üyesi büyük kız Chinu'nun, bir gün çalıştığı bürodan dönmemesi üzerine yaşanan sıkıntıyı ve bekleyişi saat saat anlatmaktadır. Calcutta, günlük yaşamda her zaman önceden kestirilemeyen durumlarla karşılaşan bir kent olduğundan, ilk saatlerde, gecikme normal sayılır. Anne ve Baba, daha sonra, kızlarının gelmeyişinden kaygılanmaya başlar. Bu kaygılarını, üniversiteye devam eden ikinci kızları Minu'ya açarlar. Minu, onların kuşkusuna sert bir tepki gösterir. Ama onun da içine bir kurt düşer.

Vakit adamakıllı geç olmuş, ortalık kararmıştır. Karanlık basınca, gerilim de artar. Aile, her şeyi rağmen Chinu'nun dönüşünü umutla bekler. Komşuların değişik tepkilerini göğüslemeye çalışırlar. Bir yandan da telaşla kızlarını ararlar. Ama boşuna. Gün doğumuna iki saat kala bütün umutlar yok olur. Kız gelmiyecektir.

Bu, aynı zamanda aile içindeki tüm gizli kalmış duygu ve düşüncelerin çekişme ve çatışmaların da ortaya çıktığı andır. Eve para getiren tek üyenin kayboluşu ile, bu küçük burjuva ailesinde, yüzeydeki uyum ve barış ta yok olur. Daha doğrusu temeldeki karışıklık ortaya çıkar. Aile ocağı birden bir cehenneme döner. Herkes birbirine saldırır ve suçlar.

Sonunda Chinu, bir taksi ile döner. Gerilim bir süre için azalmış gibidir. Ama ne zamana kadar ?

Yönetmen:

Mrinal SEN

Senaryo: Mrinal SEN

Görüntü: K.K. Mahajan

Müzik: B.V. Karanth

Oyuncular:

Satya BANERJEE, Gita SEN, Mamata SHANKAR, Sreela MAJUMDAR

Yapım Yılı: 1979

Yapımcı: Mrinal SEN

Productions, Hindistan

Süre: 92 dakika

35 mm, Bengali, Fransızca alt yazılı

SERGENTO GETULIO

Hernano PENNA

1940 yıllarında, Brezilya'nın en yoksul bölgesi olan , Kuzeydoğu 'daki "Sertao" yöresinde zor bir yolculuk. Getulio, kıyı kentindeki yetkilinin politik düşmanı olan bir tutukluyu, bir başka kente götürmekle yükümlüdür. Bu bitmez tükenmez yolculuk, bütün bir öyküyü oluşturur ve bir yerden sonra bir tür Odyseia'ye dönüşür. Sonunda, başkentten şaşırtıcı bir emir gelir. Çavuş'a, tutukluyu serbest bırakması emredilir. Çünkü rejim değişmiştir. Ama Getulio, tutsağını bırakmaz. Artık tutsak onun kişisel düşmanını olmuştur. Yaşamının ve varlığının biricik anlamı bu düşmanlıktır.

Yönetmen:

Hernano PENNA

Senaryo: Hernano PENNA, Flavio PORTO

Görüntü: Walter CARVALHO

Müzik: Jose Luiz PENNA, Tiago

ARARARIPE, Paulo COSTA

Oyuncular:

Lima DUARTE, Orlondo VIEIRA, Inez

MACIEL, Fernando BEZERRA

Yapım Yılı: 1983

Yapımcı: Hernano PENNA ve Embrafilme, Brezilya

Süre: 90 dakika

35.mm, Orijinal, Fransızca alt yazılı

1983 Brezilya Ulusal Şenliği (Gramado'83)

En İyi Film, En İyi Oyuncu, En İyi

Yardımcı Oyuncu Ödülleri, Sinema Yazarları Ödülü.

TANRININ BAĞIŞI/WEND KUUNI

Gaston KABORE

Afrika'da yaşamın ayrılmaz iki ögesi masal ve gerçektir. Kaynağını yaşamın kendisinden alan masallar aynı zamanda yaşama yeni bir bakış, yeni bir so-luk getirirler.

Öykü, beyazların Afrika'ya savaşı ve açlığı getirmesinden önceki dönem-de geçer. Kocasının ortalıktan kaybol-masından sonra Koudbila zorlu bir ya-şama savaşı verir. Kocasının bir gün ge-ri geleceği umuduyla yeniden evlen-meyi reddeder, ve böylelikle gelenekle-re karşı çıkar. Bu yüzden köyünü terk-etmek zorunda kalır. Bir kaç yıl sonra yalnız ve umutsuz olarak ölür, çocu-ğu da geçirdiği şokla konuşma yetene-ğini yitirir.

Bir köylü küçük çocuğu ormanda bay-gın olarak bulur ve köyüne getirir. Başka bir kabilenin köyüdür, burası. Köy halkı çocuğu sevgiyle büyütür, ona "Tanrının Bağışı" adını verirler. Küçük çocuğun günleri kendisini bu-lan köylünün kızı Pagnare ile birlikte geçmektedir. Bir gün "Tanrının Bağı-şısı" ormanda asılmış bir adam görür. Geçirdiği bu yeni şok sayesinde dili açılır ve yaşam öyküsünü anlatır.

Kabore'nin görüntüleri masalın gerek-tirdiği şiiri, naifliği, ritmi ve yapıyı destekleyici nitelikte. Durumlar aracı-lığı ile bir toplumun psikolojisini, fan-tazilerini, çelişkilerini ve etliğini tanı-tan bu yalın anlatımlı filmde müziğin önemli bir işlevi var.

Yönetmen:

Gaston J. KABORE

Senaryo: Gaston J. KABORE

Görüntü: Sekou OUEDRAOGO

Müzik: Rene B. GUIRMA

Oyuncular:

Serge YANOGO, Rosine YANOGO, Joseph NIKIEMA, Colette KABORE, Simone TABSOBA

Yapın Yılı: 1982

Yapımcı: Sinema Dairesi Başkanlığı

Yukarı Volta

35 mm, Orijinal, Fransızca alt yazılı

1982 Kartaca Şenliği Gümüş Tanıt

1983 Ougadougou Afrika Sinemaları Şenliği

Gümüş Ödül

1983 Montpellier — Ekoloji ve Çevre üstüne filmler Şenliği Büyük Ödül

ÇILGIN TWIST YILLARI/ LES FOLLES ANNEES DU TWIST

Mahmoud ZEMMOURI

Filmin konusu 1960 — 62 yılları arasında, Cezayir'in küçük bir kasabasında geçer. Filmin kahramanı Boualem adında yirmi yaşlarında bir delikanlıdır. Biraz avare, işsiz güçsüz, öbür yandan hem naif hem de becerikli bir gençtir Boualem. O yıllar, twist'in moda olduğu yıllardır. Boualem'in yaşamı da sanki bu dansın hafif ritmine uygun görünür. Oysa gene aynı yıllar, Cezayir bağımsızlık hareketinin zor yıllarıdır. Boualem, ana babasıyla birlikte blok apartmanlardan birinde oturmaktadır. Binada hem 'pied-noir' denilen Cezayirde yerleşmiş Fransızlar, hem de Cezayirli araplar yaşamaktadır. Boualem, kendi yaşlarında Salah adlı arkadaşı ile, birbirine düşman insanlar arasında, çatışmaya fazla angaje olmaksızın yaşamını sürdürür. Bu arada, biraz para kazanmak için karanlık bazı işlere de girer. Bu ilişkiler, iki arkadaşın başlarını belaya sokacaktır.

filminde, gerçekçi, izlenimci bir anlatımla, 'kan ve ateş yılları'nın Cezayirden, küçük ama etkileyici kesitler çizmektedir.

Yönetmen:

Mahmoud ZEMMOURI

Senaryo: **Mahmoud ZEMMOURI**

Görüntü: **Smain LAKHDAR HAMINA**

Müzik: **Richard ANTONY**

Oyuncular:

Mustafa ELENKA, Malik Lakhdar HAMINA, Sawzi B. SACIHI, Jacques VILLERET, Richard BOHRINGER,

Yapın Yılı: 1983

Yapımcı: **ONCIC, Fenec Production**

Süre: 90 dakika

35 mm, Fransızca

Genç Cezayirli yönetmen Zemmouri,

ANGELO MARKADO

Lino BROCKA

Filipinler'in son yıllarda tüm dünyada isminden söz açtıran ünlü yönetmeni Brocka'nın bu filminin konusu, kendi ülkesinde çok sevilen bir çizgi-roman'dan alınmıştır. Caparas'ın aynı adı taşıyan çizgi romanını, senaryo yazarı Lacaba, geliştirerek film öyküsü haline getirmiştir. Çizgi - romanın kahramanı olan Angela Markado, filminde, bir çete tarafından tecavüze uğrayan ve sonra bu çete üyelerinden tek tek intikam alan bir kadındır.

Gerek senaryo yazarının, gerekse yönetmenin filmi tasarlarlarken başlıca kaygıları, bir yandan daha önce yaptıkları filmlerin konusunu tekrarlamamak öbür yandan da iki boyutlu çizgi roman kişilerine birer karakter ve derinlik kazandırmak olmuştur.

Fransız sinema yazarı J. Fieschi, film konusunda şunları söylüyor : "Şiddet büyülüyor Lino Brocka'yı. Hem de her türlü şiddet. Başkaldırdığı toplumsal sefalet, kullandığı ulusal temalar, birbirine kan'la bağlanan başkaldı-

rı ve savunma, trajik kişilikler çıkarıyor ortaya. Film sanki üç yol ağzında bir yerde duruyor: Bir türün geliştirilmesi, bilinçlenme sürecini içeren eğitici amaç ve ... adeta kör ve çılgın bir fantezi. Kadınlar ve çocuklar, Brocka dünyasının hem kahramanları hem de kurbanları."

Yönetmen:

Lino BROCKA

Senaryo: Jose F. LACABA (Carlo J. Caparas'ın romanundan)

Görüntü: Conrado BALTAZAR

Müzik:

Oyuncular:

Hilda KORONEL, Johnny DELGADO, Rez CORTEZ, Ruel VERNAL, Tonio GUTIERREZ, Dave BRODETT

Yapım Yılı: 1980

Yapımcı: Four Seasons Films

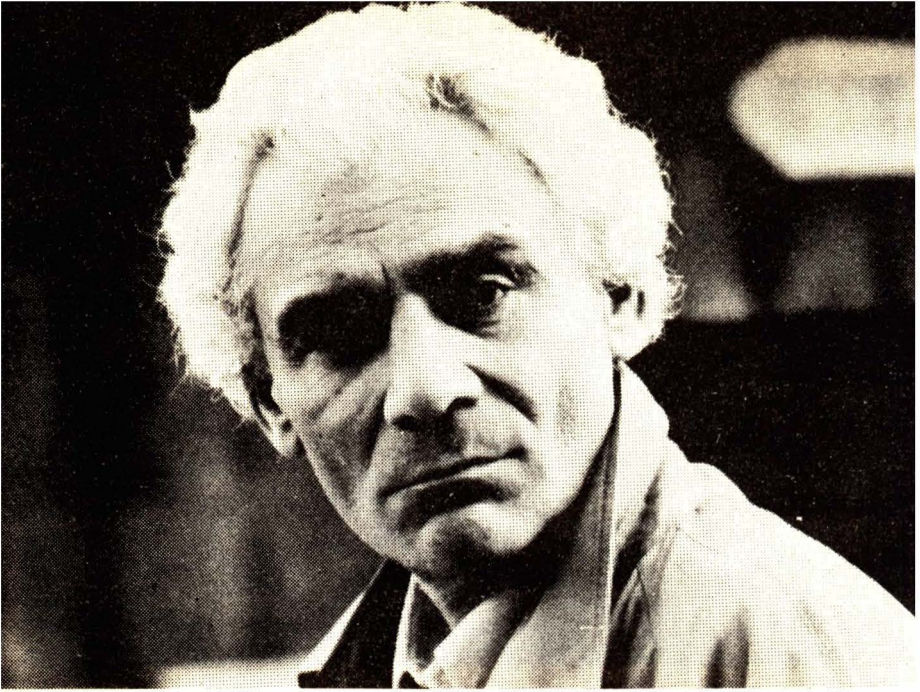
International Filipinler

Süre:

35 mm, orijinal, Simultane çeviri

1983 Nantes Üç Kıta Film Şenliği Büyük

Ödülü

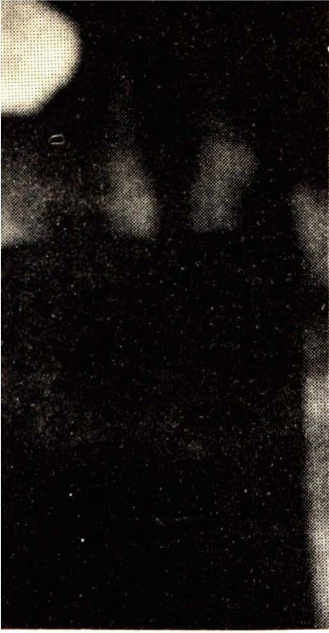

GIAN MARIA VOLONTE'YE SAYGI

Claude Goretta ile, bu filmi çekmeye başlamamızdan bir buçuk yıl önce tanıştık. Onun "Çağrı", "Taşralı" ve "Dantelci Kız" filmlerini görmüştüm. Bana, "Mario Ricci'nin Ölümü"ndeki Bernard Fontana rolünü önerdiğinde, bu rolün hiç te basit olmadığı kanısına vardım. Gerçekten bir aktör için söze dayanmayan (çünkü Fontana çok az konuşuyordu), hareketi çok az (çünkü bir kaza geçirmişti, sakattı) bir rolü oynamak kolay değildir. Bir "bakış" olarak belirmeliydi Fontana. Yönetmenin, bir gün içine girdiği bir insan topluluğunu anlatabilmek için kullandığı bir bakış. Filmin başından sonuna kadar sürekli sahnede olan Fontana, bir yandan bu topluluğun yaşadığı bunalımı, öbür yandan da yeryüzünde açlık gibi büyük bir sorun üzerinde çalışan bir bilginin bunalımını ortaya çıkaran, anlamamıza yardım eden bir gözlemci olmalıydı.

Fontana, içinde bulunduğumuz çağın önemli bir bölümünü yaşamış bir kültür adamıdır. Bir çocuk değil artık. Filmde, onun geçmişine değinen bölümler, bize çok özel deneyimlerden geçmiş ünlü bir röportajcıyı tanıtır. Yeryüzünün en ateşli bölgelerinde, büyük toplumsal olaylarla ilgili röportajlar yapmıştır. Sakatlığının nedeni, bir Güney Amerika ülkesinde kendisine çarpan bir askeri kamyonudur. Ama kazanın gerçek motifleri biraz karanlıkta kalır.

Fontana ile ilgili ikinci referans, yardımcısının ona duyduğu hayranlıkla bağlantılıdır. "Çok iyi hatırlıyorum, kendime ilk kez bir teyp aldığımda, hemen sizin Amazon bölgesi ile ilgili röportajlarınızdan birini kaydetmiştim..." der genç adam. Bu iki referans, Fontana'nın üçüncü dünya ülkelerine duyduğu büyük ilgiyi açıklar. Dolayısıyla, kahramanımızın, açlık konusunu işleyen bir bilginle röportaj yapmak üzere köye gelişi daha iyi açıklanmış olur.

Yazan:
Gian Maria VOLONTE

*UMUTSUZ
BİR
İYİMSER' in
HAREKETSİZ
YOLCULUĞU*

Bütün bunlardan dolayı Fontana, çevresindeki gizleri çözebilme konusunda ideal psikolojik ve fizik koşullara sahiptir. Henüz genç olan, yolun başlangıcında bulunan yardımcısına oranla o, daha çok "görünen'in ardındaki" şeylere dikkat eder. Belki ilk bakışta hiç bir şey ifade etmeyen küçük ayrıntılarla ilgilenir.

Böylece, köydeki toplumun, belki kendini hemen ele vermeye hazır olmayan iç gerçeklerini ortaya çıkarır.

Bu toplumda insanlar, çoğu kez farkına varmaksızın birtakım aldatmacaları yaşarlar. Hatta bu aldatmacaları yaşamın kuralı saymaya eğilimlidirler.

Dolayısıyla filmde bir bunalımdan söz açıldığında ilkin bu "aldatmacalar"ı anlamak gerekir. Buna, Bilgin Kremer'in bunalımı eklenir. Bu bunalım karşısında "güçsüz" kalırız. Ama film sanki şunu söyler gibidir. Fontana'nın ağzından:

"Çevremize iyi bakalım. Bir aldatmaca toplumunda yaşadığımız gerçeğini görelim. Sonra yapılması mümkün olanın ne olduğunu görmeye çalışalım.. Özellikle, bunalımı sonuna kadar yaşamaktan korkmayalım."

İşte bu yüzden Fontana için "umutsuz bir iyimser" sözünü kullandım.

Sakat bir insanı oynamak benim için gerçekten heyecan verici idi. Çünkü, hareket edemeyen bir insan, hareketli bir aktörün kullanabildiği çeşitli öğeleri kullanamaz. Ayrıca Fontana'nın az konuştuğunu yukarıda belirtmiştim. Böylece aktör, filmin başından sonuna kadar hazır ve nazır olacak, ama bunu fazla konuşmaksızın ve hareket etmeksizin başaracak. Tıpkı, umutsuz bir iyimser deyimi gibi bu durumu da çok iyi belirleyen bir cümle var filmde. Kremer, Hollanda resim sanatından söz açtığında Fontana ona, "Pekala. Demek beni hareketsiz bir yolculuğa çağırıyorsunuz" der. Fontana'nın bu filmdeki hareketsiz yolcuğu bence olağanüstü güzel bir olay.

Rosi'nin Mafia konusunu işlediği filmler arasında özel bir yere sahip olan *Lucky Luciano*, şu sözlerle başlar:

"1946 yılının şubat ayında Amerika Birleşik Devletleri Adaleti, Mafia'ya bir armağan gönderdi : New York suç ortaklığı şirketinin büyük patronu karanlık işlerin kralı Salvatore Luciona, yani suç çevrelerindeki adıyla Charles Lucky Luciano, İtalya'ya, doğduğu ülkeye armağan ediliyordu. Elli yıl hapse hüküm giymişti Amerikada. Bölge savcısı Thomas E. Dewey'in çabası sonunda olmuştu bu. Cezasının dokuz yılını da çekmişti. Şimdi, İkinci Dünya Savaşı sırasında Amerikan Silahlı Kuvvetleri'ne olağanüstü yardımlarda bulunmuş olduğu için serbest bırakılıyor ve ülkesine gönderiliyordu. Savcı Thomas E. Dewey bu olaydan kısa süre sonra New York Eyaleti Valisi oldu. "

Filmin temel öyküsü, bu sözlerde gizlidir. Gerçekten, başta Amerika olmak üzere İtalya ve başka bir çok ülkede iktidar'ın görünen yüzü ile görünmeyen yüzü arasındaki çelişki; suç ortaklığı — iktidar ilişkileri; olayların akışına yön veren güçler ve bütün bu toplumsal—politik karmaşık süreci yaratan, yaşayan 'insan' Francesco Rosi'nin ilk bakışta bir gangster filmi gibi görünen yapıtlarının temel örgüsünü oluşturur.

Rosi'nin filmleri, ister Salvatore Giuliano'da olsun, isterse *Lucky Luciano*'da; mutlaka bir kaç düzeyde çözümlenmelidir. Çünkü bu filmi için yönetmen şu sözleri söylüyor: Ben Costa Gavras gibi saydam, politik ve insan-cıl içeriği önceden belli filmler yapmıyorum. Bir gangsterin öyküsü gibi görünen olay dokusu arkasında yaşadığımız çağın bir çok sorunu yattıyor. Onları, politik bir mesajın sınırları içinde vermeyi amaçlamadım. Seyircileri 'erişkin' kişiler olarak düşünmeyi severim.

Filmi izlerken, bu açıdan hangi balık hangisinin peşinde, anlamak güçtür. Ama dikkatli bir izleyici, bu "sürek avı"ndan çağımız ve insan için çok zengin bir malzeme çıkarabilir.

Yönetmen:

Francesco ROSI

Senaryo: Francesco ROSI, Lino JANNUZZI

Tonino GUERRA

Görüntü: Pasqualino de SANTIS

Müzik: Piero PICCIONI

Kurgu: Ruggero MASTROIANNI

Oyuncular:

Gian Maria VOLONTE, Rod STEIGER,

Charles SIRAGUSA, Charles CIOFFI, Larry

GATES, Jacques MONOD, Karin

PETERSEN. 1973

Yapım: Vides — Les Films de la Boetie

Dağıtım: Titanus

35 mm, Orijinal Türkçe alt yazılı

İSA EBOLİ'DE DURDU/CHRISTO SI E FERMATO A EBOLİ

Francesco ROSI

"İsa, hiç uğramadı buraya. Ne zaman uğradı Eboli'ye, ne bireysel insan ruhu, ne umut, ne nedenler ve sonuçlar arasındaki ilişki, ne akıl ne de tarih... Hiç biri uğramadı buraya... "Ünlü İtalyan yazarı Carlo Levi, İtalya'nın yoksul Lucania bölgesindeki bir köyü anlattığı, 1945 yılında yazdığı ve dilimize de hemen çevrilen romanın konusu olan köyü böyle dile getiriyor.

Rosi'nin büyük bir başarıyla sinema diline aktardığı romanın olayları (olay demek mümkünse) 1935'lerde geçiyor. Aynı zamanda doktor olan Yazar Levi, gemi azıya almış bulunan faşizm'in egemen olduğu İtalya'da politik nedenlerle Lucania bölgesinde bir köye,

Eboli'ye sürülmüştür. Doktor Levi, bu uzak köyde, kentlere özgü tüm yaşam ve düşünce öğelerinin dışında bir süreçle karşılaşır. Köylüler, kuzeyden, yani kentlerden gelen her şeyi, bu ister bir düşünce ya da siyasal eğilim olsun, ister bir eşya, tedirginlikle karşılamakta, yadırgamaktadırlar.

Doktor, yerleştirildiği evden başlayarak, köy sakinlerini tanımaya, onlarla sadece insancıl ilişkiler kurmaya çalışır. Doktor olduğu için, köylüler ondan yardım isterler elbette. Ama bir yandan da geleneksel büyü ve hurafeleri terketmezler. Köy yöresinde faşist rejimin adamları vardır. Ama köylüler bu olayı da yabancı karşılarlar. Tıpkı, Doktor'un ilerici düşüncelerine de hiç bir ilgi göstermedikleri gibi. Ama gene de insandılar ve Doktor, orada yaşadığı uzun süre sonunda onlara, kendi içlerinden bir kardeş gibi davranır, onların güvenini kazanmaya çalışır.

Film, bu küçük olaycıklarla gelişen sürecin öyküsüdür.

Yönetmen:

Francesco ROSI

Senaryo: Francesco ROSI, Tonino GUERRA, Raffaele La CAPRIA (Carlo Levi'nin romanından)

Görüntü: Pasquale De SANTIS

Oyuncular:

Gian Maria VOLONTE, Paolo

BONACELLI, Alain CUNY, Lea MASSARI

Irene PAPAS, François SIMON,

Yapım Yılı: 1979

Yapımcı: Vides — RAI TV2 — Action Films

Süre: 151 dakika

35 mm., İtalyanca, 1979 Moskova —

Büyük Ödül

MARIO RICCI'NİN ÖLÜMÜ/ LA MORTE DE MARIO RICCI

Claude GORETTA

Konu, bir hafta süresince, İsviçre'nin Fransızca konuşulan bölgesinde bir köyde, Etiolaz'da geçer. İtalyan asıllı bir İsviçreli olan Bernard Fontana bir süre önce Güney Amerika ülkelerinden birinde TV muhabiri olarak çalışırken bir araba kazası geçirmiş sakat kaldığından artık büyük röportajlar yapamamakta, ama genede işini sürdürmektedir. Şimdi Dünyadaki açıklık sorunu üzerinde çalışan ünlü bir bilgin Henri Kremer'in peşindedir. Kremer uzun yıllardan beri İsviçre'de bir köşeye çekilmiştir ve hiç bir çalışmasını yayınlamamaktadır. Fontana'nın ilgisini çeken de bu garip suskunluktur. O da kaza'dan sonra hiç bir iş yapmadığı bir dönem geçirdiği için, Bilgin'in bu sessizliğinin nedenleri kişisel olarak ta ilgisini çeker. Fontana, bir gün köy garajında, bir çarpışmadan ötürü yarı yarıya parçalanmış bir otomobille bir motosiklet görür. Kısa bir süre önce, Etiolaz'ın garajcısı Otto Schmidhauser, otomobiliyle ormana giderken bir patikadan, önüne çıkan bir motosiklete şiddetle çarpmış, kaza sonunda, motosikleti kullanan komşu şantiyenin işçilerinden italyan asıllı Mario Ricci ölmüştür.

Artık Bernard Fontana için bu köyde tek konu değil, iki konu vardır. Bilgin Kremer'in suskunluğunun, belki so-

nunda röportajı bile tehlikeye sokacak bir ruhsal bunalımın sonucu olduğunu anlar. Öbür yandan, Mario Ricci'nin ölümü çevresinde, köyde, açığa konmamış gizli ihtiraslar bulunduğunu keşfetmeye başlar. Fontana ve yarımcısı Didier bu konularla ilgilenirken bir yandan da duygusal ilişkilere girerler.

Fontana'nın daha önce farkettiği gibi, Bilgin'le röportaj gerçekleşmez. Ama muhabir, olayların gelişmesini beklিয়ে-rek, bir süre daha köyde kalmaya karar verir.

Yönetmen:

Claude GORETTA

Senaryo: Claude GORETTA, Georges

HALDAS

Görüntü: Hans LIECHTI

Müzik: Arie DZIERIATKA, Orkestre

OSMOSE

Oyuncular:

Gian-Maria VOLONTE, Magali NOEL

Heinz BENNETT, Mimsy FARMER,

Jean - Michel DUPUIS, Michel ROBİN,

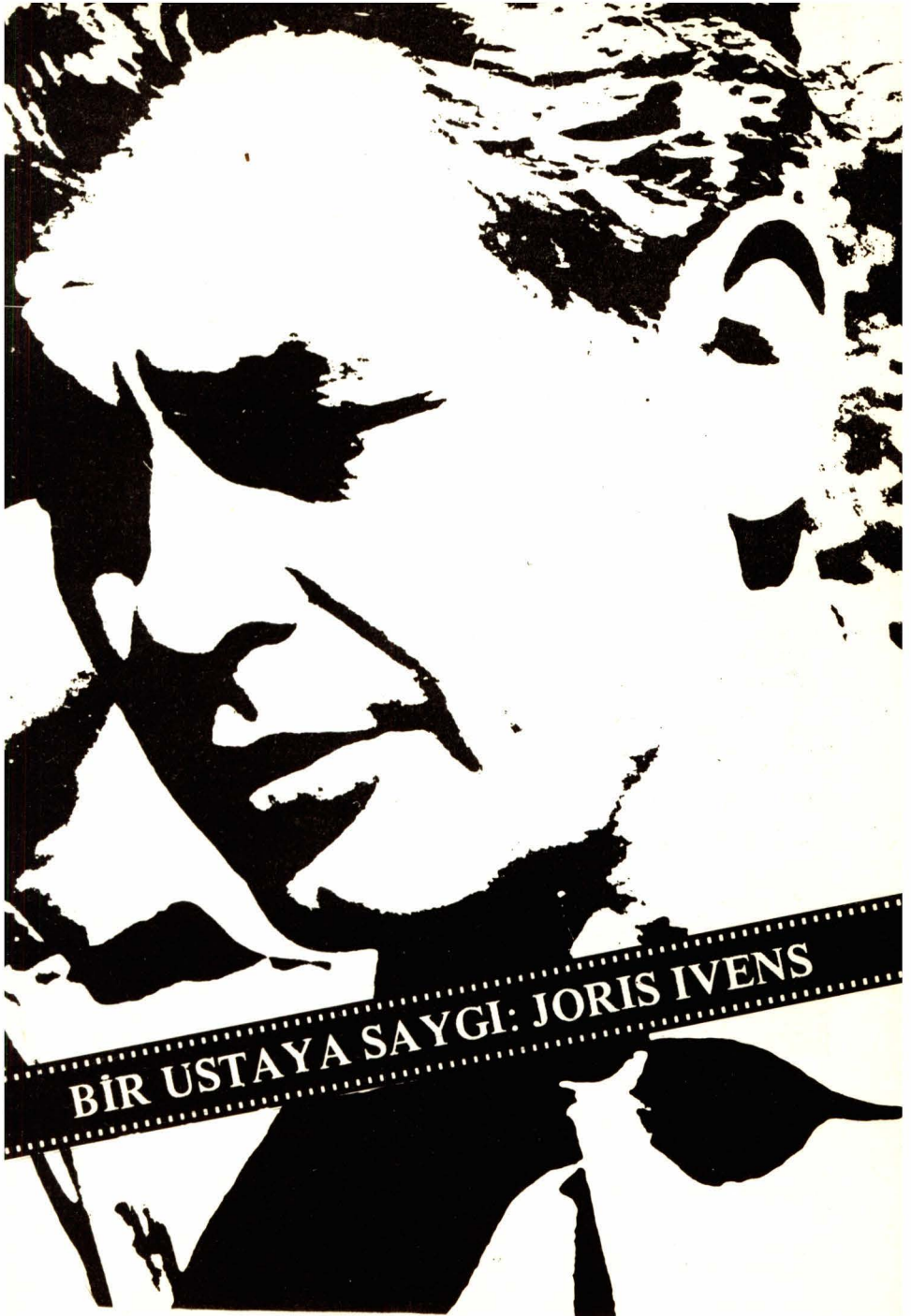
Yapım Yılı: 1983

Yapımcı: Pegase Films, İsviçre Roman Televizyonu, Swanir Productions, Münih Televizyonu

Süre: 100 dakika 35 mm,

1983 Cannes Film Şenliği

En İyi Erkek Oyuncu Ödülü

BİR USTAYA SAYGI: JORIS IVENS

JORIS IVENS'E SAYGI

Bu tür saygı gösteri ve yazıları, genellikle o kişiyi "putlaştırma" tehlikesi taşır. Ama bence Joris Ivens için böyle bir kaygı taşımamıza gerek yok. Ivens ismi, dünya kitaplıklarının hemen hepsinin kataloglarında ve sayısız doktora tezinin kapağında "Gerçekliğin diyalektik yorumunun" yaratıcısı bir "mitolog" olarak yer alsa bile o, aramızda bir insan olarak yaşıyor.

Ivens ve diyalektik mitoloji ! Gerçekten onun yapıtlarından hiç eksik olmayan temalar var: Örneğin suların yaşamı getirici, yenileyici gücü; ya da iyi ile kötü arasındaki Herkül'e yakışır savaş. Gerçekten onun insanlara ve topluma bakışı her zaman ilerleme'nin diyalektiği üzerinde temellenir. Ama bütün bunlar, kavga'nın ve çalışma'nın güncel koşullarında çekilmiş filmlerin, zamanın aşındırmasına karşı koyuşlarının da nedeni değil mi? Öbür yandan, bir zamanlar avant — garde bir sanatçı oluşu, filmlerinin basit röportajlar değil de; yararcı bir tüketimin, acil gereksinimlerin tuzaklarında takılıp kalmayan, geliştirilmiş, biçim kaygısı taşıyan üstün sanat yapıtları olmasını sağlamıyor mu?

Ivens, filmlerinde sokaktaki insanı, fabrikaları ve tarlaları tüm yanları ile yansıtarak, yüksek ya da alçak bürokrasi kademelerinin, egemen ideolojilerin zigzaglarının oyuncağı olmaktan kurtulmuştur her zaman. Filmlerini "toprak düzeyinden" bakarak çekmiştir, ama uzaktaki ufuk çizgisini gözden kaçırmaksızın. Bir söyleşide bana, günün bürokratlarının kısa erimli görüşlerine hiç bir zaman değer vermediğini, buna karşılık halk'ın yarattığı değerlere saygılı olduğunu anlatmıştı. Böylece en güçlü bilgelik, onun diyalektiğinin desteği olmuştur.

Ivens'i yakından tanıyanlar, bu büyük yönetmenin bunca değişik insan toplulukları ile bunca güç koşullarda nasıl içten bir ilişki kurabildiğine hiç şaşmazlar. Zaten belge filmcisi için doğaldır bu. Belge filmcileri sanat için sanat'ın fildişi kulesine, amaçsız bir deneyselliğin laboratuvarına kapanmaktan hoşlanmazlar. O zaman Ivens'in, herhangi bir ülkenin "yerli"lerine bir gezgin'in ya da antropolog'un soğuk bakışıyla değil, insancıl bir içtenlikle yaklaşması kadar doğal ne olabilir ?

Ivens, izleyicilerine bir şey söylemek istediğinde, bunu "birinci tekil şahıs" olarak yapar. Filmlerinin kahramanları olan gerçek kişileri kullanmaz, zorlamaz bunun için. Öbür yandan doğal ve gerekli profesyonel otoritesi dışında, bir "öğretmen" olarak görünmekten hoşlanmaz. Vaaz vermez ama, yeryüzünün dört köşesinden, onunla birlikte çalışmış gençlere bir ortam yaratır. Gerçek bir öncü, yol gösterici, yetiştirici olarak Küba'dan Şili'ye kadar her ülkede, oranın yerli teknisyen ve sanatçıları ile çalışmış, ayrılırken arkasında bir gün mutlaka yeşerecek merak ve bilgi tohumları bırakmıştır.

Tüm dostları, onu, olayların sıcaklığına belgelenmesi gereken her yere gitmiş olduğuna inanırlar. Oysa bana, biraz sinirli ama içten bir alçak gönüllülikle, "gitmem gereken daha nice yer vardı" demiştir. Gene de biliyoruz ki, Ivens, yaşamı boyunca "ileri hatlarda" bulunmuş, yüzyılımıza karşı sorumluluğunu sonuna kadar ödemiştir. Onun filmleri birer "oda müziği parçası" değildir. Onun Sinema dünyası daha çok bir "Ses Stüdyosu" na benzer. O odanın duvarlarında yaşadığımız yarım yüzyıllık tarihin "ses ve öfkesi" yankılanıyor.

Marcel MARTIN

İTALYA YOKSUL BİR ÜLKE DEĞİLDİR/ L'ITALIA NON E UN PAESE POVERA

Joris IVENS

Ünlü İtalyan petrolcüsü Mattei'nin TV'de yönetici olduğu sırada, İtalya Televizyonu, Ivens'e, ulusal petrol kaynakları konusunda bir film yapmasını önerdi. Ivens, günümüz İtalyan Sinemasının en önemli yönetmenleri arasında yer alan Taviani kardeşlerle yaptığı senaryo çalışması sonunda, üç bölümden oluşan bir belgesel gerçekleştirdi.

Birinci bölüm "Po Vadisindeki Alev" adını taşıyor. Bu bölümde, Po vadisinde petrolün bulunuşu, işleminden geçirilişi ve İtalya'nın kuzeyindeki endüstri bölgelerine yollanışı anlatılıyor.

İkinci bölüm, petrolün Ravenna ve Venedik'e götürülüşünü görüntülüyor. Bu arada köylü ailelerinin güç yaşamından kesitler de yansıtıyor.

Üçüncü bölüm Sicilya'da petrol araştırmalarını konu ediniyor. Bu bölümün ikinci tema'sı ise, Sicilya'da yaşayanların daha iyi bir yaşam için besledikleri umut.

Yönetmen:

Joris IVENS

Senaryo: J. IVENS, Valentino ORSINI

Paolo ve Vittorio TAVIANI

Görüntü: Matio DOLCI, Oberdan

TROIANI, Mario VOLPI

Müzik: Gino MARINUZZI

Belgesel

Yapım Yılı: 1960

Yapımcı: İtalyan Televizyonu

Süre: 110 dakika

35 mm, İtalyanca

SEINE NEHRİ PARİS'E RASTLADI / LA SEINE A RENCONTRE PARIS

Joris IVENS

Paris'in ortasından geçen ve Paris'lilerin günlük yaşamını yakından etkileyen Seine ırmağı üzerine bir sinema şiiri. Film konusunda, tasarı'nın da sahibi olan ünlü sinema yazarı Sadoul, şunları söylüyor: "Filmin gerçek hareket noktası, ne ırmak görüntüleri üstüne bir çeşitleme, ne ırmak yolculuğu üstüne bir belgesel ne de ünlü anıtları değişik açıdan gösteren bir yapıt oluşturmaktı. Filmin adının da ortaya koyduğu gibi amaç, bir kentle bir ırmağın buluşmasını anlatmaktı.

Kıyıların karmaşık dantelasında, karışıklıklar ve rastlantılar birbiri ardına patlayan bir şiddet dizisi oluşturur. Seine, bir saniye içinde, ama hemen her saniye'de avarelikle çalışma'yı, yaşlılıkla aşk'ı zenginlikle yoksulluğu, mutlulukla umutsuz bir yalnızlığı birleştiren sahneler görür."

Ivens ise şöyle özetliyor filmini: Lirik biçimle röportaj anlatımını bir araya getirmeyi amaçladım.

Yönetmen:

Joris IVENS

Tasarı: Georges SADOUL

Görüntü: Andre DUMAITRE, Philippe BRUN

Müzik: Philippe GERARD

(Prevert'in şiirlerini seslendiren: Serge REGGIANI)

Yapım Yılı: 1957

Süre: 32 dakika

35 mm, Fransızca

YAĞMUR/REGEN

Joris IVENS

Branding (Mendirek) filmi çevirirken sürekli yağmur yağıyordu, tipik yağmurlu uzun Hollanda günleriydi ve biz çekimler için hep güneşi gözlüyorduk. Bu berbat yağmur üzerine bir film yapma düşüncesi çok doğal bir şekilde kafamızda oluştu. Her ne kadar bu düşünce önceleri şaka olarak doğduysa da, Amsterdam'a dönerken konuyu Mannus Franken ile daha bir ciddi konuşuyordum. Mannus Franken bir taslak hazırladı, bunu tartışmaya, gözden geçirmeye başladık ve bu, film bitinceye kadar da sürdü. Böyle bir atmosfer filmi için senaryoya çok bağlı kalmanın ve senaryonun da çok ayrıntılı olmasının pek mümkün olmadığını anladım. Yağmurun kendisi ne yapılması gerektiğine karar veriyordu ve bizim taslakta öngörmediğimiz gizli yollarda kameranın yürümesini sağlıyordu. Bu bizi sürekli uğraştıran bir sorun olmuştur. Yağmur konusunda sinemanın deneyi çok sınırlıydı, çünkü herkes yağmur başlayınca çekimlerini kesiyordu. "Yağmur" filmi bitip de Paris'te gösterildiğinde Fransız eleştiriciler bunun bir "cine — poeme" (şiir — film) olduğunu söylediler, gerçekten de filmin yapısı örneğin "Köprü'deki gibi düz yazıdan çok şiir kalıplarına uyuyordu.

Sağnak altında bir kentin, Amsterdam'ın, değişen çehresini göstermek olan konusu bir şiir gibi ele alınmıştı, bir gazeteci gibi değil müzisyen gibi yaklaşılmıştı konuya. (. . .)

Yağmur filmi sinemada duyguların gücü konusunda bana "Branding" (Mendirek) filminden de çok fazla şeyler öğretti. "De Brug" (Köprü) filmi yaparken hızlı ve ağır hareketlerin ritmik yinelenmelerini kullanarak terkedilmişlik etkisini elde etmiştim. "Regen"de ise yağmurlu bir günün melankolisini vermek için stüdyonun pencerelerinde cam üzerinde kayan koyu, geniş damlaları kullandım. Tam tersi, ilkbahar sağnağındaki mutluluk, neşe herhangi bir yüzeye vuran parlak, yuvarlak damlalarla verilebilirdi. (. . .)

Yönetmen:

Joris IVENS

Senaryo: Mannus FRANKEN, Joris IVENS

Görüntü: Joris IVENS

Müzik: Lou LICHTVELD

Oyuncular:

Yapın Yılı: 1929

Yapıncı: CAPI, Amsterdam(Hollanda)

Süre: 12 dakika

35 mm, sözsüz

TÜRK SINEMASI

FAİZE HÜCUM

Zeki ÖKTEN

"Faize Hücüm" bankere hücum günlerinde "Üçüncü dereceden yirmi iki teşekkürle emekli" Kâmil Bey'in 'trajik - komik' serüvenlerini anlatıyor. Emekli memur Kâmil Bey, o dönemde birçok insan gibi parasını tanınmış bir bankere yatırıyor. Bankerlerin birbiri ardından iflas edip kapılarını kapattıkları günler başlayınca, toplumun çeşitli kesimlerinden birçok insan gibi, o da parasını kurtarmaya koşuyor. Ama banker kendinden emindir, paralar ortada durmaktadır, isteyen çekip alabilir... Bu güvence karşısında insanlar, içleri rahatlamış olarak evlerine dönüyorlar. Ancak felaket gelmekte gecikmeyecek, Kâmil Bey'in güvenilir bankeri de diğerleri gibi ortadan kaybolup gidecektir. Bu durumda herkes bankerin bürosundan kurtarabildiğini alıp götürürken, emekli Kâmil Bey'in hissesine de bir kapı (!) düşecektir...

"Faize Hücüm" özgün bir senaryodan yola çıkarak, toplumumuzu 3 yıl kadar önce derin ve ciddi biçimden sarsmış, orta sınıfları allak-bullak etmiş bir olaya eğiliyor. Bu olay, çeşitli uzantılarıyla, değişik tiplerin simgelediği değişik kesimler üzerindeki farklı etkileriyle ele alınmış. Zeki Ökten'in konusuna yaklaşımı, usta işi bir 'kara mizah' örneği. Ökten, olayın trajik boyutlarını abartmadan, komedi öğesini de sürekli besleyerek, Türk sineması-

nın pek az denediği (ve hemen hiç başaramadığı türde bir kara - mizah örneği vermiş. Ancak bu kara mizahın ardında, iyi denetlenememiş ekonomi politikalarının yarattığı dram, tüm acılığıyla beliriyor. Film yönetimiyle, senaryosuyla, görüntü ve müzik çalışmasıyla ve de oyunuyla birinci sınıf. Kalabalık sahnelerin (kahve, sokak, banker bürosu v.s.) yönetimi, sinemamızda pek çok az rastlanan bir düzeyde. Genco Erkal, sinemadaki 3 filminin en başarılı kompozisyonunu çizerken, oyuncuların tümü de ona ayak uyduruyor.

Yönetmen:

Zeki ÖKTEN

Senaryo: Fehmi YAŞAR

Görüntü: Hüseyin ÖZŞAHİN

Müzik: Cem İDİZ

Oyuncular:

Genco ERKAL, Asuman ARSAN, Ayşe SELEN, Ahmet SEZEREL, Pınar ÖZEKİT, Turgut SAVAŞ, Suna SELEN, Barış ALTAY, Burçî ÖZTUNÇ

Yapım Yılı: 1983

Yapımcı: Belge Film

35 mm,

1983 Antalya Film Şenliğinde En İyi Film

En İyi Yönetmen (Zeki Ökten), En İyi

Senaryo (Fehmi Yaşar), En İyi Erkek

Oyuncu (Genco Erkal), En İyi Yardımcı

Kadın Oyuncu (Asuman Arsan) ödülleri

DERMAN

Serif GÖREN

Doğu'da bir ilçeye atanmış olan bir ebe, hava koşulları nedeniyle küçük bir köyde, yaşlı bir köylü, karısı, oğlu ve geliniyle birkaç hafta geçirmek zorunda kalır. Bu arada, çevrede 'dağa çıktığı' için kaçak olarak dolaşan eşkiya Şehmuz'la aralarında karşılıklı bir ilgi doğar. Kulübelerinde kaldığı genç köylü de, karısından ve tüm köy kadınlarından başka türlü davranan bu 'şehirli avrat'a vurulur. Ebe, bu ilgiye karşı durmaya çalışırken, Şehmuz'un da 'doğru yol' â dönmesine, polise teslim olarak dağlarda dolaşmaktan kurtulmasına yardımcı olmaya çalışacaktır.

Şerif Gören'in bu filmi, son yıllarda dış ülkelerde başarı kazanmış olan bazı filmlerimizin izinden gitmeye çalışan, iyi niyetli bir deneme... Sert doğa koşulları, dış dünyayla tüm ilişkiyi kesen kış ayları ve yoğun bir kar gibi motifler, bu filmde de kullanılmış.

Şerif Gören'in etkili, rahat sinema dili ve oyuncuların çabasıyla desteklenen filmin olumlu yanlarından biri de Yeni Türkü Gurubu'nun müziği.

Yönetmen:

Şerif GÖREN

Senaryo: Ahmet SONER

(Osman Şahin'in bir hikayesinden)

Görüntü: Erdoğan ENGİN

Müzik: Yeni Türkü Gurubu

Oyuncular:

Hülya KOÇYİĞİT, Tank AKAN, Talat

BULUT, Nur SÜRER,

Yapım Yılı: 1983

Yapımcı: Gülşah Film

35 mm,

1983 Antalya Film Şenliği, En İyi 2. film, En İyi Müzik, En İyi Kadın Oyuncu (Hülya Koçyiğit), En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu (Talat Bulut) ödülleri.

1983 Valencia Film Şenliği Şerif Gören'e (tüm yapıtları için jüri özel ödülü)

1984 Berlin Film Şenliği Akdeniz Panoraması

KULA'DA ÜÇ GÜN

Süha ARIN

"Kula'da 3 Gün", Kula yöresinde, inanılmaz güzellikteki eski evlerin bir masal görüntüsü verdiği bu kasabada, bir düğünün öyküsünü anlatıyor. Gerçek bir düğünün tüm aşamaları, yönetmen Süha Arın'ın bakışıyla ustaca yakalanmış. Süha Arın, böylece, korunması gerekli tarihsel / arkeolojik bir çevreye olayı insandan soyutlayan, yalnızca maddeci bir yaklaşımın, kuru bir tarih ve arkeoloji meraklısı yaklaşımının dışına çıkmaya, bu çevredeki insan öğesini yakalamaya çalışıyor. Ve bunu başarıyor. Korunması gereken bir bütündür kuşkusuz. Kula evleri, tüm bir kültür yaşamının, bir kültür oluşumunun bir parçası, mimarlık düzeyinde dışa vurumudur. Önemli olan, bu kültürü bir bütün olarak koruyabilmektir. Kula'nın güzelim evleri kadar, orda yaşayan insanların o güzelim yaşantısını, geleneklerini, folklorunu ve erdemlerini de korumak zorundayız.. O unutulmaz düğünün yaşandığı ev, filmin hüzünlü, ama uyarıcı sonunun duyumsattığı gi-

bi, bir süre sonra unutulmuşluğun, terk edilmişliğin pençesinde yıkılıp gidecekse, yokolan yalnız o ev değil, onun içinde yaşanmış olan kültür ve gelenek birikimidir de... "Kula'da 3 Gün", bu açılardan bu tür filmlere yeni bir bakış açısı, yeni bir soluk getiren, kültürel mirasımıza eğildiğimiz şu günlerde insanı düşündüren bir film. . .

Yönetmen:

Süha ARIN

Senaryo:

Zafer KİRAZ, Sevinç CAN, Ziya KERİM ALTINIŞIK

Görüntü: Hasan ÖZGEN

Yapım Yılı: 1983

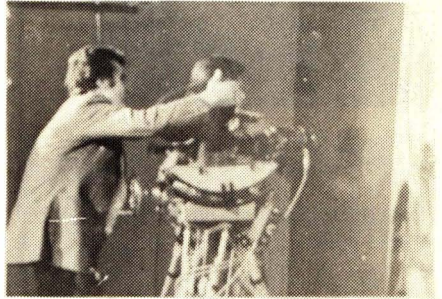
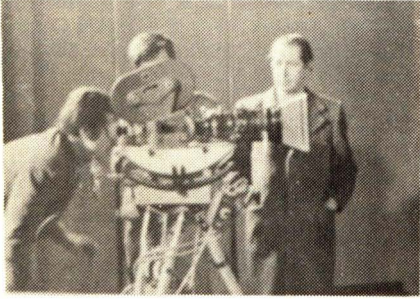
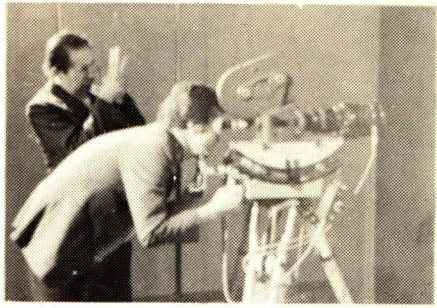
Yapımcı:

Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Dairesi Başkanlığı

Süre: 38 dakika

35 mm,

1983 Antalya Film Şenliği En İyi Kısa Film Ödülü

TOPRAK ADAMLARI

Sami ŞEKEROĞLU

"Toprak Adamları", Ünlü ressamımız Neşet Günel'in resmine sinema yoluyla yaklaşmayı deniyor. Günel'in resimlerindeki toprak emekçilerinin sanki kişiliğine girmeye çalışan, Günel'in resminde bir gizli güç (potansiyel) olarak saklı duran hareketi yakalamaya çalışan bir film... Film, bu tür belge filmlerinin tersine, yorum yapmadan, açıklayıcı bilgiler getirmeden, doğrudan resmin içine giriyor, ondaki devamlılığı, özü bildiriye kalamaya çalışıyor. Son derece değişik ve usta işi bir çalışma olduğu söylenebilir. Resim ve bir ressam üstüne yapılmış filmler arasında dünya çapında bir yere yerleştirilebilecek bir çalışma.

Film üstüne bazı yargılar :

- Sami Şekeroğlu, "Toprak Adamları" filmindeki bütünleyici yorumuyla Neşet Günel'in yetkin resim dünyasını ilginç bir anlatımla sunuyor. Üstünde durulması gereken bir çalışma" —Fıruzan
- "Toprak Adamları", sinema sanatının resim sanatına baskınlığının

çarpıcı belgesi. En küçük ayrıntıların vurgusunda bütünleşen çoşkulu bir eylem... Şekeroğlu, benden daha duyarlı, daha dinamik... Çok uygulandım" —Neşet Günel

- Neşet Günel'in "Toprak Adamları, bugüne değin kendi türünde izlediğim en özgün ve yaratıcı film. Sami Şekeroğlu, yalnızca bir kurum yöneticisi ve öğretim üyesi değil, yu-karıdaki özelliklerini aşan yaman bir öğretmen" —Feyzi Tuna

Yönetmen:

Sami ŞEKEROĞLU

Senaryo: Sami ŞEKEROĞLU

Görüntü: Sami ŞEKEROĞLU

Müzik: Nedim OTYAM

Belgesel

Yapım Yılı: 1983

Yapıncı: Mimar Sinan Üniversitesi Sinema-TV Merkezi

Süre: 16 dakika

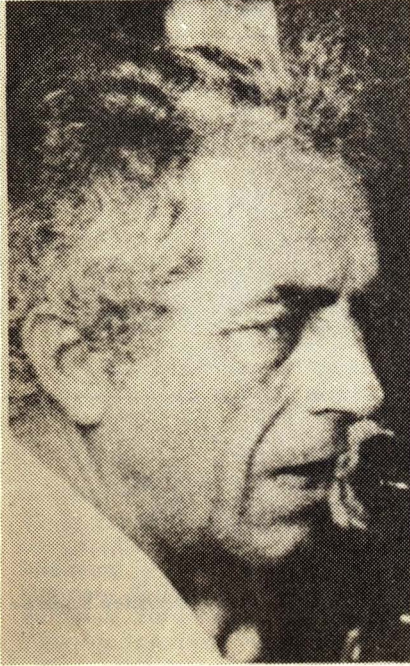
35 mm.

PERCY ADLON

(Doğ. 1935, Ammerland)

Celeste (1981), Son Beş Gün (1982),
Salıncak (1983)

SÜHA ARIN

(Doğ. 1942, Balıkesir)

Trafik Emniyeti (1962), Başkent Ankara
(1964), Pride (Gurur) (1967), Hattilerden
Hititlere (1974), Sessiz Emekçiler (1974),
Affın Ardından (1974), Kaygı Kuyuları
(1975), Bir Yuva Dağılıyor (1975), Midas'ın
Dünyası (1975), Safranbolu'da Zaman
(1976), Urartu'nun İki Mevsimi (1977),
İstanbul'un Çağırıldığı Su (1977), Likya'nın
Sönmeyen Ateşi (1978), 14. Yörük Elif
(1978), Tahtacı Fatma (1979), Kapalıçarşı'
da 40.000 Adım (1980), Aşık Ali İzzet
Özkan (1980), Cemal Reşit Rey (1980),
Dolmabahçe Ve Atatürk (1981), Anadolu'
nun Petrol Yolu (1982), Kula'da Üç Gün
(1983), Trabzon (1984) (Çalışması Sürüyor)
Kariye (1984) (Çalışması Sürüyor)

MICHELANGELO ANTONIONI

(Doğ. 1912, Ferrare)

Cronaca di Un Amore (1952), I Vinti
(1952), Kamelyasız Kadın (1953), Kadın
Dostlar (1955), Çılgılık (1957), Serüven
(1960), Gece (1961), Batan Güneş (1962),
Kızıl Çöl (1964), Blow Up (1967)
Zabriskie Point (1969), Çin (1972), Yolcu -
Profession Reporter (1975), Bir Kadının
Tanınlanması (1982)

LINO ORTIZ BROCKA

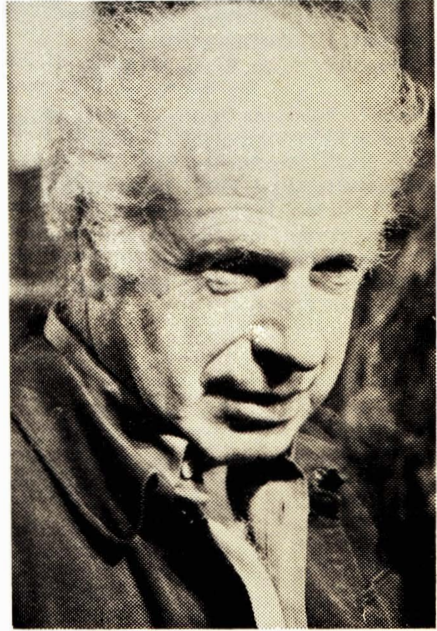
(Doğ. 1919, San Jose, Nueva Ecija)
Mükemmel Anne Aranıyor, Santiago, Tubog
Sa Ginto, Şimdi, Lumuha Pati Mga Anghel,
Cadene De Amor, Kiraz Tomurcukları,
Villa Miranda, Stardoom (1970 - 72),
Tinimbang Ka Ngunit Kulang, Tatlo-
Dalawa - Isa (1974), Manila: Sa mga Kuko
Ng Liwanag (1975), Lunes - Martes -
Myerkoles, Insiang (1976), Tahan Na
Empy - Tahan, Inay (1977), Dung Aw
(1977), Mananayam (1978), Jaguar (1979),
Bona (1980), Tartışma (1981), Burgis,
PX, Suçüstü (1982), Angela Markado (1983)

PETER BROOK

(Doğ. 1925, Londra)

The Beggar's Opera (1953), Moderato
Cantabile (1960), Sineklerin Tanrısı-
Lord of the Flies (1963), Marat- Sade
(1967), Tell Me Lies (1968), Kral Lear
(1970), Saygıdeğer İnsanlarla Buluşma -
Meeting With Remarkable Men (1979)
Carmen Trajedisi (1983 - ayrı
oyuncularla üç ayrı versiyon)

FRANCO BRUSATI

(Doğ. 1922, Milano)

Il Padrone Sono Me (1956), Düzensizlik -
Il Disordine (1962), Tenderly (1968),
Harlem Laleleri (1970), Ekmek ve Çukolata
(1974), Venedik'i Unutmak - Dimenticare
Venezia (1979), İyi Asker (1982)

HENRI – GEORGES CLOUZOT
(Doğ. 1907, Niort, Fransa – Öl. 1977)

Katil 21 Numarada Oturuyor (1942), Karga (1942), Sisler Rıhtımı (1947), Manon (1949), Yaşama Dönüş (1949 – bir bölüm), Miguette ve Anası (1950), Dehşet Yolcuları – Le Salarie de la Peur (1953), Şeytan Ruhlu İnsanlar – Les Diaboliques (1954), Picasso Gizemi (1956), Casuslar (1957), Hakikat La Verite (1960), Esir Kadın – La Prisonniere (1968)

RAINER WERNER FASSBINDER

(Doğ. 1946, Bad Wörishshofen, Baviera, Öl. 1983)

Aşk, Ölüm Kadar Soğuk (1969), Katzeleacher (1969), Veba Tanrıları (1969) Amerikan Askeri Whity (1970), Dört Mevsim Satıcısı (1971), Petra Von Kant'ın Acı Göz Yaşları (1972), Korku Ruhü Yer Bitirir (1973), Effi Briest (1974), Güçlünün Yasası (1974), Ana Kuster Gökyüzüne Yükseliyor (1975), Çin Ruleti (1976), Şeytan Kızartması (1976), New York'lu Kadınlar (1977), Sonbaharda Almanya (1977), Umutsuzluk (1978), Maria Braun'un Evliliği, (1978), Üç Aylı Bir Yıl (1978), Üçüncü Kuşak (1979), Lili Marlen (1980), Lola, Bir Alman Kadını (1981), Veronica Voss'un Tutkusu (1982), Ouerelle (1982)

FEDERICO FELLINI

(Doğ. 1920, Rimini)

Luci del Varieta (1951), Beyaz Şeyh (1952) Aylaklar (1953), Şehirde Aşk – 3. Bölüm (1953), Sonsuz Sokaklar – La Strada (1954), Kalpazanlar Çetesi – Il Bidone (1955), Cabiria Geceleri (1957), Tatlı Hayat (1960), Boccaccio 70 – 2. bölüm (1962), Sekiz Buçuk (1963), Ruhların Giulietta'sı (1965), Esrarengiz Üyküler – 3. bölüm (1965), Satyricon (1968), Fellini Roma (1971), Amarcord (1973), Casanova (1976), Orkestra Provası (1978), Kadınlar Kenti (1980), Ve Gemi Gidiyor (1983)

MIŁOSZ FORMAN

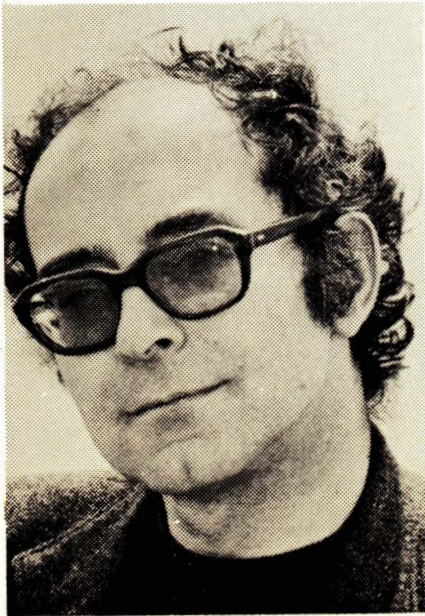
(Doğ. 1932, Çekoslovakya)

Müzik Olmasaydı (1963), Yarışma (1963) Peter ve Pavla (1963), Maça Ası (1963) Bir Sarışının Aşkları (1965), İtfaiyeciler Balosu (1967), Taking – off (1971), Visions of Eight (1973), Guguk Kuşu (1975), Hair (1975), Ragtime (1981) Amadeus (1984)

JEAN – LUC GODARD

(Doğ. 1930, Paris)

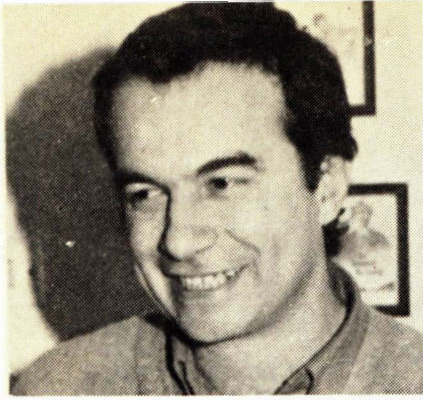
Nefes Nefese – A Bout de Souffle (1960),
Bir Kadın Bir Kadındır (1961), Hayatını
Yaşamak – Vivre Sa Vie (1962), Küçük
Asker (1963), Les Carabiniers (1963),
Nefret – Le Mepriş (1963), Bande a part
(1964), Evli Bir Kadın (1964), Alphaville
(1965), Çılgın Pierrot (1965), Erkek–
Dişi (1965), Made In U.S.A. (1966), Onun
Hakkında Bildiğim Birkaç Şey (1967),
Vietnam'ın Uzağında (1967), Çirli Kız
(1967), Week – End (1968), Diğerleri Gibi
Bir Film (1968), Le Gai Savoir (1969)
Bir Artı Bir (1969), British Sounds (1969),
Doğu Rüzgarı (1969), Pravda (1969), Lotte
in Italia (1970), Zafere Kadar (1970),
Vladimir ve Rosa (1970), Herşey Yolunda
(1972), Jane'e Mektup (1972), Bir
Fotoğrafın Araştırması (1972), Moi Je
(1973), Numara: İki (1976), İletişim Üstüne
(1976), Comment Ça Va (1976), Burada ve
Başka Yerlerde (1977), France – Tour
–Detour–İki Çocuk (1978), Herkes Başının
Çaresine Baksın (Sauve Oui Peut (1980),
Freddy Buache'a Mektup (1981), Çile
(1982), Adı: Carmen (1983)

CLAUDE GORETTA

(Doğ. 1929, Cenevre)

Nice Time (1957 – A. Tanner'le birlikte),
Deli (1970), Düşün Günü (1971), Çağrı
(1973), O Kadar da Kötü Değil (1975),
Dantelci Kız (1977), Sürgün Yolları (1978),
Taşralı Kız (1980), Mario Ricci'nin Ölümü
(1983)

ŞERİF GÖREN

(Doğ. 1941, İskeçe)

Endişe (1974), Köprü (1975), Deprem
İki Arkadaş (1976), Taksi Şoförü (1976),
İstasyon (1977), Nehir (1977), Derdim
Dünyadan Büyük (1978), Derviş Bey (1978)
Evlidir Ne Yapsa Yeridir (1978), Gelincik
(1978), Almanya Acı Vatan (1978), Aşk
Benmi Yarattım (1978), Kır Gönülünün
Zincirini (1980), Feryada Gücüm Yok
(1980), Herhangi Bir Kadın (1981), Yol
(1981), Alişan (1982), Tomruk (1982),
Derman (1983), Güneşin Tutulduğu Gün
(1984)

GASTON KABORE

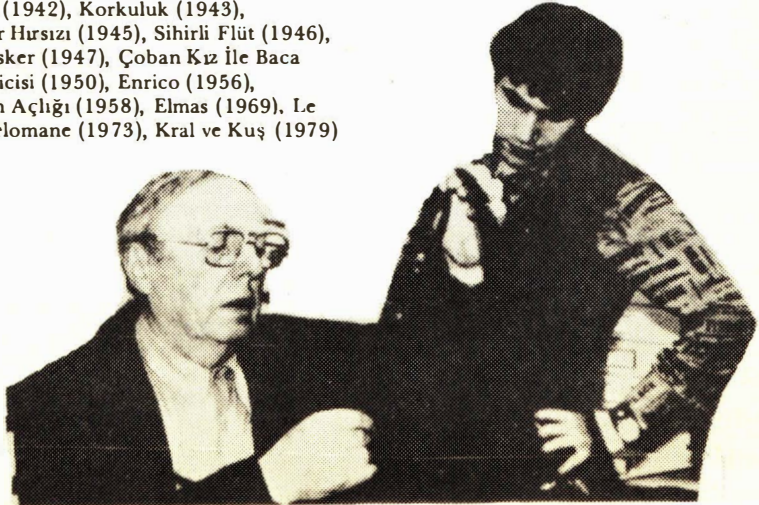
(Doğ. 1951, Bobo Kioullasso – Yukarı
Volta)

Tanrının Bağışı (1983)

PAUL GRIMAUULT

(Doğ. 1905, Neuilly - sur - Seine)

Elektrik (1937), Go Chez Les Oiseaux
Büyük Ayı Yolcuları (1939), Le Marchand
de Notes (1942), Korkuluk (1943),
Paratoner Hırsızı (1945), Sihirli Flüt (1946),
Küçük Asker (1947), Çoban Kız İle Baca
Temizleyicisi (1950), Enrico (1956),
Dünyanın Açlığı (1958), Elmas (1969), Le
Chien Melomane (1973), Kral ve Kuş (1979)

Joris IVENS (Doğ. 1898 Mimeque)

Wigwam (1911) Hollanda, Reedijk (1927) Hollanda, Devinim Araştırmaları (1928) Fransa, Köprü (1928) Hollanda, Yağmur (1929) Hollanda, Ben - Film (1929) Hollanda, Patinajcılar (1929) Hollanda, İnşa Ediyoruz (1929 - 1930) Hollanda, VVVC Gazetesi (1930 - 31) Hollanda, Zuiderzee (1931 - 33) Hollanda, Philips - Radio (1931) Hollanda, Komsomol (1932) SSCB, Borinage'da Sefalet (1933) Belçika Yeni Toprak (1934) Hollanda, Savaşçılar (1935 SSCB, İspanya Toprağı (1937) ABD, 400 Milyon (1938) ABD, Enerji ve Toprak (1939 - 40) ABD, Yeni Sınırlar (1940) ABD, Rusya Cephesi (1941) ABD, Alaeddin'in Lambası İçin Petrol (1942) ABD, Alarm (1942 - 43) Kanada, Düşmanını Tanı : (1942 - 44) ABD, Endonezya Sesleniyor (1946) Avustralya, İlk Yıllar (1949) Çekoslovakya - Polonya, Barış Üstün Gelecek (1950 - 51) Polonya, Dostluk

Üstün Gelecek (1952) SSCB - D. Almanya, Irmakların Türküsü (1954) D. Almanya, Çocuğum (1956) D. Almanya, Rüzgar Gülü (1956) D. Almanya, Seine Irmağı Parise Rastladı (1957) Fransa, Çin Mektubu (1958) Çin, Sizinle 600 Milyon (1958) Çin İtalya Yoksul Bir Ülke Değildir (1960) İtalya, Yarın Nanguila'da (1960), Mali Yolculuk Defteri (1960 - 61) Küba, Marc Chagall (1958 - 62) Fransa, Valparaiso'da (1963) Şili - Fransa, Zafer Treni (1964) Şili, Mistral İçin (1965) Fransa, Gökyüzü - Yeryüzü (1965) Vietnam - Fransa, Rotterdam Havalimanı (1966) Hollanda, Vietnam'dan Uzakta (1967) Fransa, 17. Paralel (1967) Vietnam - Fransa, Halk ve Silahları (1968 - 69) Laos - Fransa Hoşimin'le Karşılaşma (1969) Vietnam - Fransa, Yukong Dağların Yerini Nasıl Değiştirdi (1971 - 76) Çin-Fransa, Kazaklar (1977)

JOSEPH LOSEY

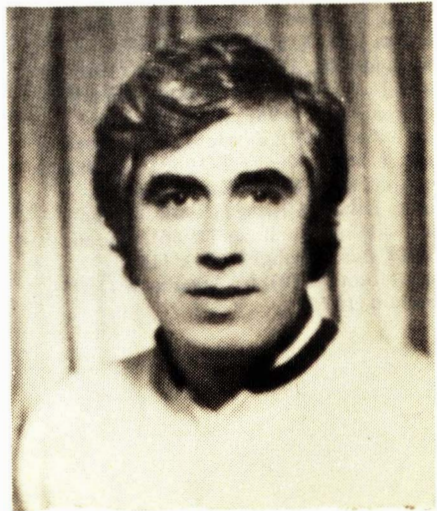
(Doğ. 1909, La Crosse)

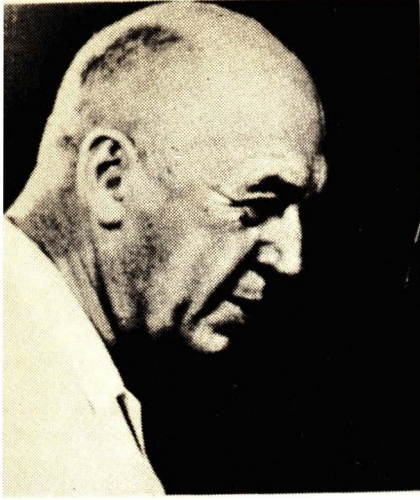
Yeşil Saçlı Oğlan (1948), Kanunsuz (1949), The Prowler (1951), Büyük Gece (1951), Inbarco a Mazzamote (1953), Dişi Kaplan (1954), Plajdaki Adam (1955), Samimi Yabancı (1955), İnsafsız Zaman (1956), Kanlı Çingene (1957), Kaderin Çilvesi – Blinddate (1959), Suç Altında – The Criminal (1960), İstenmeyenler – The Damned (1961), Altadan Kadın – Eva (1962), Genç Hizmetçiler – The Servant (1963), Kral ve Ülke için (1964), Modesty Blaise (1965), Kaza Gecesi – Accident (1965), Aşk Arayan Kadın – Boom (1968), Gizli Merasim (1969), Figures in a Landscape (1970), Arabulucu (1971), Troçki'nin Öldürülmesi (1972) Bebek Evi (1973), Romantik Bir İngiliz Kadını (1974) Galileo Galilei (1974), Kaderi Arayan Adam Monsieur Klein (1976), Güney Yolları (1978), Don Giovanni (1979), Alabalık (1982)

ZEKİ ÖKTEN

(Doğ. 1941, İstanbul)

Ölüm Pazarı (1963), Kadın Yapar (1972), Kırık Hayat (1972), Ağrı Dağının Gazabı (1973), Bir Demet Menekşe (1973), Bitirim Kardeşler (1973), Bitirimler Sosyete'de (1973), Vurgun (1973), Askerin Dönüşü (1974), Boşver Arkadaş (1974), Hasret (1974), Hanzo (1975), Kaynanalar (1975), Pisi Pisi (1975), Şaşkın Damat (1975), Kapıcılar Kralı (1976), Ne Umduk Ne Bulduk (1976), Çöpçüler Kralı (1977), Sevgili Dayımı (1977), Sürü (1978), Düşman (1979), Faize Hücum (1982)

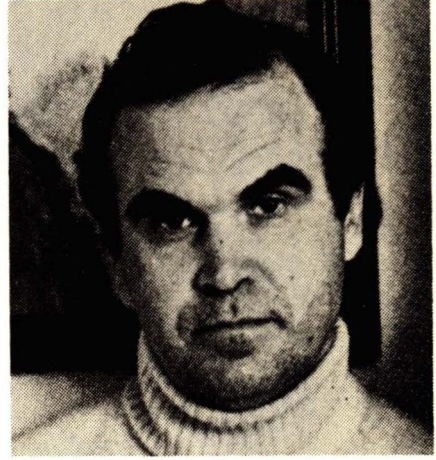

OTTO PREMINGER
(Doğ. 1906, Viyana)

Die Grosse Liebe (1932), Under Your Spell (1936), Danger, Love at Work (1937), Margin For Error (1943), Fareli Köyün Kavalçısı (1944), "Kanlı Gölge – Laura" Saray Rezaleti (1945), Düşmüş Melek (1945) Yüzüncü Yaz, (1946), Amber Daisy Kenyon (1947), Beyaz Kürklü Kadın (1948 – Lubitsch tamamladı), Yelpaze (1949), Whirlpool (1979), Korkusuz Kadın (1950), 13. Mektup (1950), Muhteris Ruhlar – Angel Face (1953), Ay Mavidir (1953), Dönüşü Olmayan Nehir (1954), Carmen Jones (1954), Billy Mitchell'in Davası (1955), Altın Kollu Adam (1955), Azize Jean (1957), Günaydın Hüzün (1958), Porgy and Bess (1959), Bir Cinayetin Anatomisi (1959), Exodus (1960), Öneri ve Onay (1962), Kardinal (1963), Kötülük Yolları (1965), Küçük Kız Kayboldu – Bunny Lake İs Missing (1965), Korkunç İtiraf – Hurry Sundown (1966), Skidoo (1968), Bana Sevdigini Söyle (1970), Junie Moon (1970), İyi Arkadaşlar (1971), Rosebud (1975)

GLEB PANFILOV
(Doğ. 1933, SSCB)

Ateş Geçit Vermiyor (1968), Başlangıç (1970), Söz İstiyorum (1976), Valentina (1980), Vassa (1982)

HERMANO PENNA

Caminhos de Valderez (1973 – Orta metrajlı film, J. Bodanzky ile), Sargento Getulio (1983)

MICHAEL RADFORD

(Doğ. 1946, Hindistan)

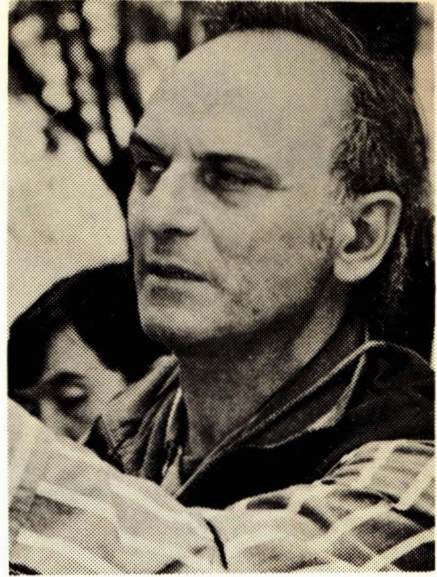
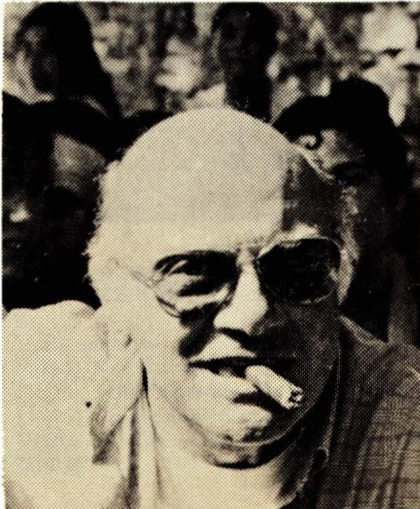
Başka Bir Zaman, Başka Bir Yer (1983)

FRANCESCO ROSI

(Doğ. 1922, Napoli)

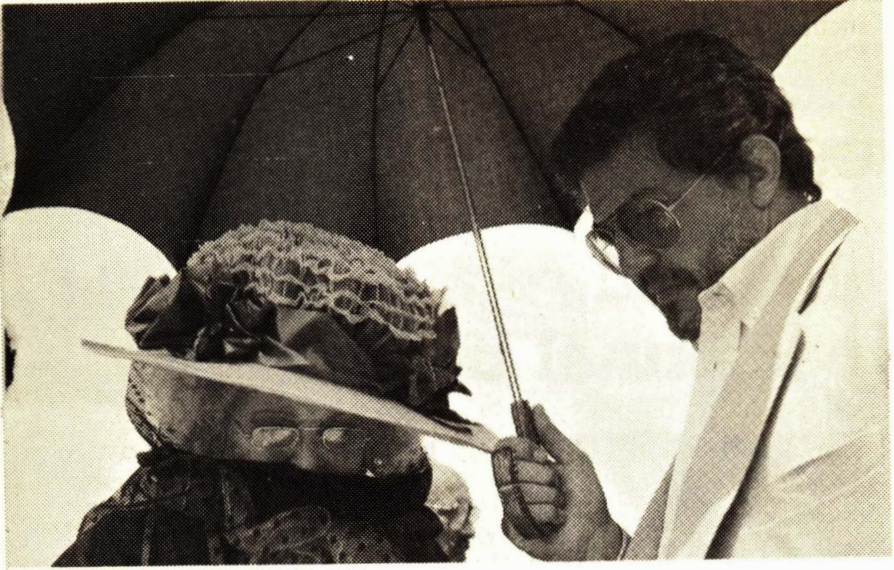
La Sfida (1957), I. Magliari (1959), Salvatore Giuliano (1961), Kentin Üstündeki Eller (1963), Hakikat Anı (1964), Bir Masal Gibi (1966), Karşı Karşıya İnsanlar (1970) Mattei Olayı (1971), Talihli Gangster – Lucky Luciano (1973), Şahane Cesetler (1975), İsa Eboli'de Durdu (1979), Üç Kardeş (1980), Carmen (1984)

CARLOS SAURA

(Doğ. 1930, Huesca)

Los Golfors (1959), Bir Hayduta Şarkı (1963), Ev (1965), Peppermint Frappe (1967), Stres - Es Tres, Tres (1968), La Madiguera (1969), Lezzetler Bahçesi (1970), Anna ve Kurtlar (1972), Kuzen Angelica (1973), Besle Kargayı (1976), Elisa, Hayatımı (1977), Bağlı Gözler (1978), Anne Yüz Yaşına Basıyor (1979), Çabuk Çabuk (1980), Kanlı Düğün (1981), Geçmişin Tatlı Anıları (1981), Antonietta (1982), Carmen (1983)

ETTORE SCOLA

(Doğ. 1931, Trevico)

Se permette, Parliamo di donge, La Congiuntura (1964), L'Arcidiavolo (1966). Riusciranno, nostri eroia ritrovare l'amico misteriosamente scomparso in Afrika ? (1968) Il commissario Pepe (1969), Kıskançlık Dramı (1970), Permette ? (1970) Rocco papaleo (1970), La piu bella serata della mia vita (1971), Trevico – Torino (1973), Birbirimizi Öyle Sevmiştik ki (1975), Korkunç, Pis ve Kötüler (1976) Özel Bir Gün (1977), Yeni Canavarlar bölüm – (1977), Teras (1980), Aşk Tutkusu (1981), Varennes Gecesi – Yeni Dünya (1982), Balo (1983)

MRINAL SEN

(Doğ. 1923, Calcutta)

Şafak (1956), Mavi Gökyüzünün Altında (1959), Düğün Günü (1960), Yeniden (1961), Ve Sonunda (1962), Temsilci (1964), Bulutlarda (1965), İki Kardeş (1966), Bay Shome (1969), İyi Dilek (1969), Görüşme (1971), Calcutta 71 (1972), Bitmemiş Bir Öykü (1972), Gerilla Savaşçısı (1973), Koro (1974), Kraliyet Açı (1976), Yabancılar (1977), Baltalı Adam (1978), Sıradan Bir Gün (1979), Açlığın Peşinde (1980), Kapanan Dosya (1983),

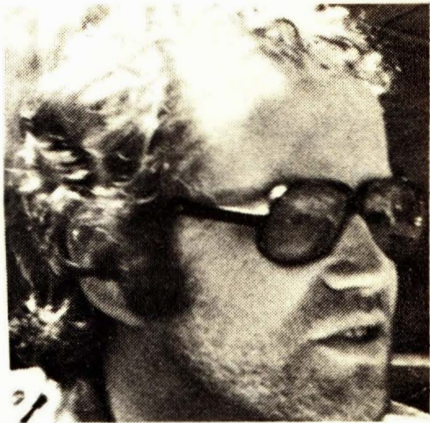

PETER STEIN
(Doğ. 1937, Berlin)

Yaz Konukları – Sommergäste / Gorki
(1934), Nasıl İsterseniz / Shakespeare
(1976), Trilogie des Wiederschens / Strauss
(1978), Gross und Klein / Straus (1978)
Derslik Düşmanı – Klassen - Feind / Williams
(1983)

JOS STELLING
(Doğ. 1945, Hollanda)

Mariken Van Nieumeghen (1968 - 1975),
Elckerlijc (1976), Rembrandt Fecit
(1978)

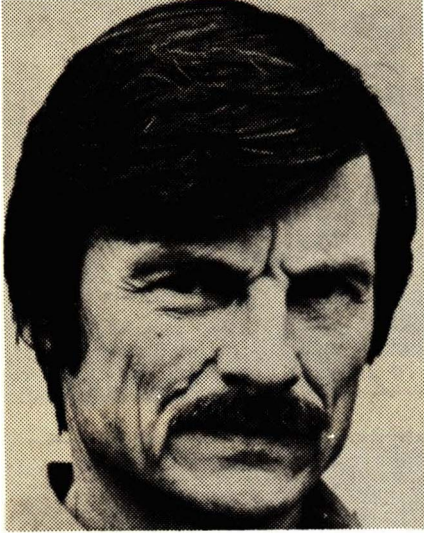
SAMİ ŞEKEROĞLU
(Doğ. 1937, Elazığ)

Şadi Çalık (1967), Chirurgical treatment of
aplasia vaginac (1980), Toprak Adamları
(1983), Güneşin Doğuşu (Anadolu
Uygurlukları) (1984)

ANDREY TARKOVSKI
(Doğ. 1932, SSCB)

Ivan'ın Çocukluğu (1962), Anderrey Rublev (1966), Solaris (1977), Ayna (1974), Stalker (1973), Nostalghia (1983)

KONRAD WOLF

(Doğ. 1925, Hechingen, Öl. 1982)

Bir Kere Hiçbirşey Değildir (1954 - 55), Nekahat (1955), Lissy (1956 - 57), Güneşi Arayan (1957 - 58), Yıldızlar (1958) - 59), Kanatlı İnsanlar (1960), Prof. Mamlock (1960 - 61), Parçalanmış Gökyüzü (1963 - 64), Küçük Prens (1966), Ben Ondokuz Yaşındayken (1967), Goya (1970 - 71), Staddaki Çıplak Adam (1973), Anne Seni Seviyorum (1976), Solo Sunny (1979), Busch Şarkı Söylüyor (1982)

WIM WENDERS (Doğ. 1945, Düsseldorf)

Kentde Yaz (1970), Kalecinin Penaltı Korkusu (1971), Kızıl Mektup (1972) Alice Kentlerde (1974), Yanlış Hareket (1975), Zamanın Akışında (1976), Amerikalı Dost (1977), Nick'in Filmi – Suyun Üzerindeki Şimşek (1980), Olayların Gidişi (1981), Hammett (1980 / 82)

MAHMOUD ZEMMOURI

(Doğ. 1946 Bou farik – Cezayir)

10.000 Papeli Al ve Kır – Prends 10.000
Balles Casse Toi (1981), Çılgın Twist
Yılları (1982)

KRZYSTOF ZANUSSI

(Doğ. 1939, Varşova)

Kustalin Yapısı (1969), Bitişikteki Oda
(1971) Aile Yaşamı (1971), Illuminacja –
Aydınlanma (1973), The Catamount Killing
(1974), Bilans Kwartainy (1975), Kamufaż
(1977), Spiral (1978), Gece Yolları (1979),
Sabit Sayı (1980), Evlilik Sözleşmesi
Kontrakt (1980), Uzak Bir Ülkeden Bir
Adam (1982), Imperatif (1983)

Sinema Günleri ' 84

**İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı yönetiminde
Atilla DORSAY, Onat KUTLAR, Vecdi SAYAR
Grgn TANER, Hülya UÇANSU tarafından
gerçekleřtirilmiřtir.**

Grafik Düzenleme ve basım hazırlıkları: SAN REKLAM

Baskı: MARSAN MATBAASI – İSTANBUL, 1984

